

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena programowa)

**dokonanej w dniach 29 – 30 maja 2015 r. na kierunku „filologia polska”
prowadzonym na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia
o profilu ogólnoakademickim realizowanych w formie stacjonarnej i niestacjonarnej
na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Gdańskiego.**

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodniczący: prof. dr hab. Cezary Kukło – członek PKA

członkowie:

prof. dr hab. Joanna Pyszny – członek PKA

dr hab. Joanna Wójcik – ekspert PKA

mgr Edyta Lasota - Bełzek – ekspert PKA

**Łukasz Pietrzykowski – ekspert PKA, przedstawiciel Parlamentu
Studenckiego RP**

Krótką informacja o wizytacji

Ocena jakości kształcenia na kierunku „filologia polska” prowadzonym na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Gdańskiego została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2014/2015. Polska Komisja Akredytacyjna po raz kolejny oceniała jakość kształcenia na wyżej wymienionym kierunku.

Wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z przepisami i obowiązującą procedurą. Raport Zespołu Oceniającego PKA został opracowany na podstawie przedstawionej w toku wizytacji dokumentacji, przeprowadzonej hospitacji zajęć, analizy prac dokumentujących osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, w tym wybranych losowo prac dyplomowych, spotkań z nauczycielami akademickimi i studentami ocenianego kierunku studiów oraz przedstawionej bazy dydaktycznej w której prowadzone są zajęcia dydaktyczne.

Władze Uczelni i Wydziału stworzyły bardzo dobre warunki do pracy Zespołu Oceniającego PKA.

Załącznik nr 1 Podstawa prawna wizytacji

Załącznik nr 2 Szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego.

1. **Koncepcja rozwoju ocenianego kierunku sformułowana przez jednostkę¹.**

- 1) Koncepcja kształcenia nawiązuje do misji Uczelni oraz odpowiada celom określonym w strategii jednostki.

Podstawowym dokumentem, do którego nawiązuje koncepcja kształcenia na kierunku *filologia polska*, realizowanym w Instytucie Filologii Polskiej na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Gdańskiego, jest *Strategia rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego do roku 2020*, zatwierdzona Uchwałą Senatu nr 54/13 z dn. 26 września 2013 r. Określa ona naczelne wartości, misję oraz wizję rozwoju Uczelni, kładzie nacisk na doskonalenie jakości kształcenia, przygotowanie studenta do kariery zawodowej, wzmocnienie kadry naukowej, mobilność studentów oraz umacnianie więzi z życiem społeczno-gospodarczym Pomorza. W zgodzie z tym dokumentem pozostaje *Strategia rozwoju Wydziału Filologicznego na kadencję 2012-2016*, wpisująca się w misję i cele strategiczne Uniwersytetu, za cel stawiająca sobie wykształcenie specjalistów wyposażonych we wszechstronną wiedzę, umiejętności i kompetencje niezbędne w życiu gospodarczym, naukowym, społecznym i kulturalnym. Zgodnie z przyjętą od roku akademickiego 2012/2013 koncepcją kształcenia na kierunku *filologii polskiej* głównym celem tychże studiów jest uzyskanie rozbudowanych kompetencji filologicznych (w dyscyplinach językoznawstwo i literaturoznawstwo) oraz w zakresie wiedzy o kulturze, a także wiedzy i umiejętności związanych z realizowanymi na kierunku specjalnościami. Łączenie filologicznego i specjalnościowego modułu kształcenia pozwala tym samym na wypracowanie kierunkowej specyfiki kształcenia, elastycznie dostosowującej się do potrzeb rynku pracy. Jednym z ważniejszych założeń *Strategii rozwoju* jest bowiem umacnianie więzi uczelni z otoczeniem gospodarczym i społecznym Pomorza poprzez wzbogacanie kształcenia na kierunku o uytylitarne treści programowe. Instytut Filologii Polskiej realizuje ten postulat, wraz ze zmianami programowymi od kilku lat sukcesywnie zwiększając ofertę specjalności o charakterze praktycznym, przygotowywanych pod kątem regionalnego rynku pracy i potrzeb instytucji Pomorza oraz mających na celu zwiększenie indywidualizacji procesu kształcenia. Świadczy to o innowacyjności programu, który podlega ciągłym modyfikacjom, wynikającym z kontaktów z przedstawicielami pracodawców, monitorowania potrzeb rynku oraz zmieniających się zainteresowań studentów. Zgodnie z realizowaną koncepcją kształcenia, studenci filologii polskiej obu stopni nabywają umiejętności niezbędne w przyszłej pracy zawodowej nauczyciela języka polskiego i kaszubskiego, dziennikarza, redaktora, dziennikarza, publicysty, krytyka sztuki, pracownika bibliotek, animatora lub menedżera kultury. Program studiów uznać można zatem za różnorodny i elastyczny, umożliwiający swobodne kształtowanie drogi zawodowej przy jednoczesnym zachowaniu filologicznej tożsamości kierunku.

Zgodnie ze *Strategią rozwoju WF* istotną rolę w procesie kształcenia odgrywa także powiązanie działalności naukowej pracowników Instytutu z działalnością dydaktyczną.

¹ Punkty 1 – 8 wraz z podpunktami odpowiadają kryteriom określonym w Statucie Polskiej Komisji Akredytacyjnej.

Najbliższym wyzwaniem dla IFP jest – zgodnie z założeniami dokumentu – internacjonalizacja gdańskich studiów polonistycznych oraz zwiększenie udziału interesariuszy zewnętrznych w doskonaleniu programu studiów i opracowywaniu nowych specjalności, przygotowujących do podjęcia pracy zawodowej.

- 2) Wewnętrzni i zewnętrzni interesariusze uczestniczą w procesie określania koncepcji kształcenia na danym kierunku studiów, w tym jego profilu, celów, efektów oraz perspektyw rozwoju.

Na ocenianym kierunku *filologii polskiej* w procesie określania koncepcji kształcenia uczestniczą przede wszystkim interesariusze wewnętrzni. Pełny i bardzo aktywny udział przejawiają nauczyciele akademicki i ich przedstawiciele, którzy uczestniczą w pracach podstawowych organów odpowiedzialnych za formułowanie koncepcji kształcenia na ocenianym kierunku, tj. Radzie Wydziału, Radzie Instytutu, Radzie Programowej oraz Wydziałowego Zespołu ds. Zapewniania Jakości Kształcenia.

Także studenci posiadają przedstawiciela w Radzie Wydziału i w Wydziałowym Zespole ds. Zapewniania Jakości Kształcenia. Dodatkowo mają możliwość zgłaszania swoich sugestii bezpośrednio do Władz i członków gremiów odpowiedzialnych za formułowanie koncepcji kształcenia – bez formalnego włączenia w część tych struktur. Jednakże analiza list obecności Rady Wydziału w okresie od stycznia do maja 2015 roku pozwala stwierdzić, iż w skład tego organu włączono przedstawicieli studentów, jednak ich reprezentacja łącznie z doktorantami jest mniejsza niż 20% (około 19% - np. na posiedzeniu w dniu 7 maja 2015 roku w skład Rady Wydziału wchodziło 138 członków, z czego 27 osób to studenci i doktoranci) co jest niezgodne z art. 67 ust. 4 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Jak wynika z informacji uzyskanych od władz Jednostki sytuacja ta związana jest ze wzrostem liczby samodzielnych pracowników naukowych – zadeklarowano jednocześnie, iż w najbliższym czasie przeprowadzone będą wybory uzupełniające przedstawicieli studentów celem uzupełnienia składu Rady.

Na podstawie przedstawionych list obecności oraz protokołów Rady Wydziału należy stwierdzić, iż studenci w niskim stopniu włączają się w jej pracę – zarówno pod względem frekwencji jak również zabierania merytorycznego głosu, argumentując to faktem, że nie czują potrzeby zgłaszania uwag w zakresie omawianych spraw. W opinii studentów i przedstawicieli samorządu studenckiego przyjęte rozwiązania są efektywne i odpowiadają ich potrzebom. Podkreślili oni otwartość władz i nauczycieli akademickich na sugestie i prośby studentów.

W wyniku konsultacji ze studentami modyfikowane zostały programy kształcenia czego przykładem może być np.:

- uruchomienie specjalności edytorskiej, public relations i retorycznej na studiach I stopnia,
- przeniesienie zajęć fakultatywnych z semestru 1 na 2 na studiach stacjonarnych I stopnia,
- zmiana przedmiotu na II roku studiów stacjonarnych 1 stopnia z „Kultura i język” na „Wiedza o komunikacji językowej”,
- zmiana punktacji ECTS i przesunięcie w planie studiów praktyki pedagogiczno-psychologicznej z semestru 1 do 5.

Program studiów wraz z zakładanymi efektami kształcenia nie został zaopiniowany pisemnie przez właściwy organ samorządu studenckiego. Jak wskazały władze Jednostki i przedstawiciele samorządu studenckiego opiniowanie dokonuje się na bieżąco podczas posiedzeń Rady Wydziału. Jak wynika z protokołów ogranicza się ono jedynie do akceptacji, bez wnoszenia merytorycznych uwag. Studenci obecni podczas spotkania z ZO PKA pozytywnie ocenili program kształcenia jako dostosowany do ich potrzeb i realizowanych specjalności.

W żadnym z gremiów formalnych nie ma Interesariuszy zewnętrznych. Kontakty z otoczeniem społeczno-gospodarczym są w wypadku Instytutu Filologii Polskiej utrzymywane i dosyć intensywnie rozwijane w sposób niesformalizowany (konsultacje, wspólne konferencje, współpraca z opiekunami praktyk studenckich, dyskusowanie spraw programowych z pracodawcami zatrudnianymi do prowadzenia praktycznych zajęć specjalnościowych), co w pełni potwierdzili przybyli na spotkanie z ZO PKA przedstawiciele interesariuszy zewnętrznych (7 osób), podkreślający swój realny wpływ na koncepcję kształcenia i opis jego efektów założonych dla ocenianego kierunku. Interesariusze zewnętrzni IFP reprezentowali m.in.: licea ogólnokształcące, biblioteki, prasę i grupy wydawnicze.

Ocena końcowa 1 kryterium ogólnego² W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Koncepcja kształcenia na filologii polskiej zgodna jest z *Strategią rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego* oraz strategią rozwoju Wydziału Filologicznego. Dzięki bogatej ofercie specjalności program studiów jest różnorodny i pozwala studentom na elastyczne kształtowanie ścieżki edukacyjnej.

2) W procesie określania koncepcji kształcenia uczestniczą zarówno wewnątrzni jak i zewnętrzni interesariusze, chociaż w różnym stopniu. Studenci mają możliwość udziału w formułowaniu koncepcji kształcenia zarówno poprzez formalne włączenie w struktury organów kolegialnych, jak również w sposób nieformalny poprzez możliwość indywidualnego zgłaszania swoich uwag i sugestii, które są uwzględniane przy wprowadzaniu zmian. Studenci włączeni w skład organów kolegialnych wykazują niskie zainteresowanie udziałem w formułowaniu koncepcji kształcenia. W sposób nieformalny biorą efektywny udział w tym procesie także przedstawiciele otoczenia społeczno-gospodarczego.

2. Spójność opracowanego i stosowanego w jednostce opisu zakładanych celów i efektów kształcenia dla ocenianego kierunku oraz system potwierdzający ich osiągnięcie.

1) Zakładane przez jednostkę efekty kształcenia odnoszące się do danego programu studiów, stopnia i profilu, kształcenia są zgodne z wymogami KRK oraz koncepcją rozwoju kierunku; zakładane efekty kształcenia na kierunkach o profilu praktycznym uwzględniają oczekiwania rynku pracy lub wymagania organizacji

² według przyjętej skali ocen: wyróżniająco, w pełni, znacząco, częściowo, niedostatecznie;

zawodowych, umożliwiające uzyskanie uprawnień do wykonywania zawodu, a na kierunkach o profilu ogólnie akademickim wymagania formułowane dla danego obszaru nauki, z której kierunku się wywodzi; opis efektów jest publikowany.

Kształcenie na kierunku *filologia polska* od roku akademickiego 2012/2013 odbywa się na podstawie programów kształcenia i planów studiów opracowanych zgodnie z obowiązującym stanem prawnym, dostosowanym do Krajowych Ram Kwalifikacji (Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego (Dz. U. Nr 253, poz. 1520)). Przyjęte na Uczelni ramy prawne i organizacyjne w zakresie działań dotyczących budowania programów kształcenia należy uznać za właściwe.

Prace nad przystosowaniem programów studiów do określonych przez Ministerstwo Krajowych Ram Kwalifikacji prowadzone były zgodnie z ustaleniami Senatu UG (nr 14/12 z dn. 29 marca 2012 r. w sprawie *ustalenia wytycznych dla rad podstawowych jednostek dotyczących uchwalania planów studiów i programów kształcenia oraz opisywania ich realizacji i oceny rezultatów*, zgodnie z Krajowymi Ramami Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego). Obowiązujące obecnie programy kształcenia na kierunku *filologia polska* I i II stopnia zatwierdzone zostały Uchwałą Senatu Uniwersytetu Gdańskiego nr 16/12 z dn. 29 marca 2012 r. w sprawie *określenia efektów kształcenia na kierunkach studiów na Wydziale Filologicznym*. Zmian powyższego dokumentu dokonano kolejnymi Uchwałami Senatu Uniwersytetu Gdańskiego Nr 44/13 z dnia 13 czerwca 2013 r. i Nr 23/14 z dnia 27 marca 2014 r.

Studia na kierunku *filologia polska* są realizowane w profilu ogólnieakademickim na obu stopniach kształcenia, określono je jako jednoobszarowe i umiejscowiono w obszarze i dziedzinie nauk humanistycznych, w zakresie dyscyplin: literaturoznawstwo i językoznawstwo. Plany studiów i programy kształcenia opracowane zostały dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych, zdefiniowane zgodnie z wymogami Krajowych Ram Kwalifikacji w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych oraz odniesione do efektów kształcenia w osobnych zestawieniach dla I i II stopnia, co świadczy o całościowym myśleniu o kierunku.

Kierunkowe efekty kształcenia uwzględniają wszystkie odniesienia do efektów obszarowych w zakresie nauk humanistycznych na profilu ogólnieakademickim, wskazując jednocześnie na pogłębiający charakter kształcenia na II poziomie, uszczegółowiający wiedzę i umiejętności zdobyte na I stopniu. Całkowicie tożsame są jednak efekty: K_U15 na I oraz K_U13 na II stopniu: „potrafi krytycznie oceniać kompozycję oraz poprawność językową i poprawiać błędy w cudzych wypowiedziach pisemnych i ustnych”. Podstawowe zastrzeżenie, które należy sformułować wobec efektów kształcenia dla ocenianego kierunku związane jest z nieuwzględnieniem efektów specjalnościowych. W tabelarycznych zestawieniach ujęto

efekty dotyczące kształcenia filologicznego, stanowiącego co prawda trzon obowiązującej na gdańskiej polonistycznej koncepcji kształcenia, ale pominięto charakterystyczną dlań i podkreślaną w założeniach programowych specyfikę specjalnościową (nie wyodrębniono także osobno efektów dotyczących specjalności nauczycielskiej, mimo iż macierze oraz efekty przedmiotowe poświadczają realizację standardów obowiązujących w kształceniu nauczycieli). Do wiedzy i umiejętności specjalnościowych odsyła na obu stopniach tylko jeden efekt z zakresu wiedzy i jeden z zakresu umiejętności: „ma uporządkowaną podstawową [na II stopniu: pogłębioną] wiedzę w zakresie wybranej specjalności” (K_W20 na obu stopniach) oraz „posiada umiejętności profesjonalne w zakresie wybranej specjalności” (K_U17 na I stopniu i K_U15 na II). Efekty te zostały zdefiniowane na takim stopniu ogólności, że mogą dotyczyć jednocześnie wszystkich możliwych specjalności (zarówno tych obowiązujących, jak i potencjalnych), nie uwzględniając ich różnorodności i specyfiki. Tak sformułowane opisy umożliwiają elastyczność zmian w kształtowaniu oferty edukacyjnej na ocenianym kierunku bez konieczności modyfikowania efektów kierunkowych, ale też nie dostarczają istotnych informacji, jaki konkretnie zakres wiedzy, umiejętności i kompetencji wiąże się ze kształceniem specjalnościowym na ocenianym kierunku.

Cele, efekty i treści kształcenia na obu stopniach zostały rozpisane na przedmioty i zebrane w blok przedmiotów podstawowych, kierunkowych i przedmiotów do wyboru (w tym dyplomowych i specjalnościowych). Macierze – w przeciwieństwie do efektów kształcenia dla kierunku – wydzielają moduły specjalnościowe, przyporządkowując je poszczególnym efektom kierunkowym, przede wszystkim jednak dwóm wyżej wymienionym o charakterze specjalnościowym, co potwierdza potrzebę wyodrębnienia osobnych efektów specjalnościowych.

Kierunkowe i przedmiotowe efekty kształcenia są spójne. Analiza matrycy ich pokrycia dla obu poziomów kształcenia na ocenianym kierunku pozwala stwierdzić, że przyporządkowane poszczególnym modułom, w tym przedmiotom specjalnościowym i praktykom, efekty kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych zostały właściwie powiązane z kierunkowymi efektami kształcenia i umożliwiają ich osiągnięcie. Specyficzne dla kierunku efekty realizowane są wielokrotnie w poszczególnych przedmiotach.

Pojawia się jednak niespójność między macierzą na I stopniu a efektami kształcenia sformułowanymi dla tego poziomu (załączonymi do *Raportu samooceny*): kierunkowych efektów kształcenia w zakresie wiedzy według załącznika jest 20, zaś według macierzy o dwa więcej (KW_21 i KW_22). Na II stopniu również pojawia się podobna niezgodność: macierz odnotowuje jeden efekt więcej niż tabela kierunkowych efektów kształcenia (dodatkowy KW_21). Konieczne jest skorygowanie tej rozbieżności, dezinformującej studentów i pracowników. Bez pokrycia w macierzy na I stopniu pozostaje wychowanie fizyczne, zaś na obu stopniach egzamin ze specjalności.

Zastrzeżenia budzi niekiedy sposób formułowania przedmiotowych efektów kształcenia. W niektórych sylabusach są one spójne z kierunkowymi, ponieważ w niewielkim stopniu lub w ogóle się od nich nie różnią. Na przykład Literatura staropolska na I stopniu powtarza efekt kierunkowy K_W16 „zna i rozumie podstawowe metody analizy i interpretacji literaturoznawczej”, K_U04 „umie samodzielnie zdobywać wiedzę i rozwijać umiejętności badawcze, kierując się wskazówkami prowadzącego zajęcia)” czy K_U11 i K_U12 połączone w jeden efekt przedmiotowy: „posiada umiejętność merytorycznego uzasadnienia swoich tez interpretacyjnych w formie pisanej i ustanej z wykorzystaniem właściwej terminologii i literatury fachowej”. Tak sformułowane efekty przedmiotowe nie oddają specyfiki i celów danych zajęć, a ich ogólnikowy opis mógłby pojawić się w innych historycznoliterackich sylabusach. Podobna sytuacja dotyczy Literatury polskiej od średniowiecza do oświecenia na II stopniu, gdzie efekty przedmiotowe są identyczne lub zbliżone do opisu efektów kierunkowych: K_U10 „formułuje tezy interpretacyjne i krytyczne, wykorzystując różne formy wyrazu”, K_W17 „zna i rozumie zaawansowane metody literaturoznawczej analizy i interpretacji”.

Jedno z zaleceń sformułowanych przez ZO PKA podczas poprzedniej wizytacji PKA dotyczyło systemu udostępniania informacji. Uruchomienie nowej strony internetowej IFP oraz powołanie koordynatora strony w Instytucie (a nie jak dawniej – na Wydziale) skutecznie przyczyniło się do przekazywania potrzebnych informacji. Kierunkowe efekty kształcenia oraz plany studiów upublicznione zostały na stronie internetowej, zaś efekty przedmiotowe znajdują się w sylabusach poszczególnych przedmiotów, które od czerwca 2013 r. dostępne są w Portalu Studenta. System ten skorelowany został jednocześnie z wprowadzeniem indeksu elektronicznego. Należy zatem podkreślić, iż jednostka podjęła skuteczne działania naprawcze dotyczące systemu informatycznego.

2) efekty kształcenia danego programu zostały sformułowane w sposób zrozumiały i są sprawdzalne.

Efekty kształcenia sformułowane zostały w sposób zrozumiały, przejrzysty i umożliwiający ich sprawdzenie – z zastrzeżeniem dotyczącym w pojedynczych wypadkach nieprecyzyjnego ich opisu, powielającego opis efektów kierunkowych i nieoddającego specyfiki przedmiotu.

Studenci posiadają podstawową wiedzę na temat efektów kształcenia – wiedzą, iż odnoszą się one do zdobywanej wiedzy, umiejętności i kompetencji. Nieliczna ich część zapoznawała się z opisem efektów kształcenia – osoby, które to uczyniły stwierdziły, że zapisane są one w sposób poprawny i zrozumiały. Podczas spotkania z ZO PKA studenci potwierdzili również, iż część nauczycieli akademickich przedstawia zakładane przedmiotowe efekty kształcenia na pierwszych zajęciach danego przedmiotu. W opinii studentów zakładane efekty kształcenia dobrze przygotowują ich do pracy zawodowej – ze szczególnym uwzględnieniem specjalności nauczycielskiej.

3) jednostka stosuje przejrzysty system oceny efektów kształcenia, umożliwiając weryfikację zakładanych celów i ocenę osiągania efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia; system ten jest powszechnie dostępny.

Jednostka stosuje etapowy system weryfikacji założonych efektów kształcenia pozwalający na ocenę stopnia ich osiągnięcia. Składają się nań zaliczenia i egzaminy z wszystkich form zajęć przewidzianych w planie studiów, zaliczenia praktyk studenckich oraz złożenie pracy dyplomowej i egzaminu dyplomowego.

System oceny i weryfikacji osiągniętych efektów kształcenia określony jest na szczeblu ogólnouczeniowym przez Regulamin studiów w rozdziale 3 (*Warunki i tryb odbywania zajęć dydaktycznych oraz sposób i tryb odbywania studenckich praktyk zawodowych*), 4 (*Stosowane skale ocen i metody wyrażania osiągnięć studenta zgodnie z Europejskim Systemem Transferu i Akumulacji Punktów (ECTS) oraz przenoszenie i uznawanie zajęć zaliczonych przez studenta*) i 5 (*Prace i egzaminy dyplomowe*). W § 23 Regulaminu studiów określono szczegółowe kryteria procentowe dla dokonania oceny efektów kształcenia się – z zastrzeżeniem, iż mogą być one modyfikowane przez Radę Wydziału – na Wydziale Filologicznym obowiązuje uszczegółowiona procedura weryfikacji efektów kształcenia.

Okresem rozliczeniowym, zgodnie z Uchwałą Rady Wydziału Filologicznego z dn. 6 marca 2013 r. od roku akademickiego 2013/2014 jest semestr. Oceny z egzaminów i zaliczeń rejestrowane są w formie elektronicznej oraz karcie okresowych osiągnięć studenta. Student jest informowany na pierwszych zajęciach o wymogach i kryteriach zaliczenia przedmiotu.

Sylabusy przedmiotowe podają sposób końcowej weryfikacji (zaliczenie, zaliczenie na ocenę lub egzamin) oraz formy zaliczenia – podstawowymi sposobami weryfikacji są tu prace kontrolne, kolokwia, projekty badawcze, referaty, prezentacje oraz aktywność na zajęciach. Wskazano także składowe procentowe oceny końcowej, w przypadku gdy weryfikacja sumująca dokonywana jest za pomocą różnych metod. Nie uwzględniono jednak informacji, precyzującej metody oceny osiągnięcia przedmiotowych efektów kształcenia. Zarządzenie Rektora UG nr 98/R/14 z dn. 23 października 2014 roku w sprawie wzoru opisu przedmiotu (*sylabusa*) wprowadza ten konieczny element sylabusa (Sposób weryfikacji założonych efektów kształcenia w ramach danego przedmiotu), a nowy jego wzór będzie obowiązywał od roku akademickiego 2015/2016. Rada Programowa Instytutu Filologii Polskiej przygotowała również w ostatnim czasie tabelę walidacyjną zawierającą opis weryfikacji wszystkich efektów kształcenia dla poszczególnych przedmiotów. Podjęte działania, znajdujące się obecnie na etapie wdrażania, należy uznać za właściwe. Wątpliwości budzi jedynie zapis powtarzający się w sylabusach wykładów, zgodnie z którym student otrzymuje zaliczenie jedynie na podstawie obecności (100%). Takie rozwiązanie nie sprzyja aktywizacji studentów na zajęciach, nie pozwala też na skuteczne sprawdzenie założonych przez przedmiot efektów kształcenia.

W ocenie studentów zaprezentowanej podczas spotkania z ZO PKA przyjęte metody weryfikacji są przejrzyste, sprawiedliwe, dostosowane do specyfiki poszczególnych przedmiotów i pozwalają na weryfikację zakładanych efektów kształcenia. Studenci potwierdzili dostępność informacji na temat stosowanego w niej systemu oceny efektów kształcenia – nauczyciele akademicki informują o kryteriach zaliczenia przedmiotu na pierwszych zajęciach i przestrzegają zadeklarowanych zasad. Treści pytań egzaminacyjnych pokrywają się z treściami kształcenia. Przestrzegane jest prawo studentów do wglądu do pracy egzaminacyjnej i wyniku egzaminu komisyjnego (zgodnie z § 4 pkt. 2 i § 13 Regulaminu studiów). Przyjęte sposoby weryfikacji pozwalają na ocenę efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności (z zastrzeżeniem dotyczącym wykładów).

ZO PKA zapoznał się podczas wizytacji z losowo wybranymi pisemnymi formami ewaluacji oraz protokołami z zaliczenia do przedmiotów. Wgląd do tych dokumentów pozwolił na potwierdzenie skuteczności stosowanych w Instytucie rozwiązań dotyczących weryfikacji przedmiotowych efektów kształcenia. Przedstawione prace były właściwie poprawione i ocenione, w większości (choć nie zawsze) opatrzone kryteriami oceny oraz komentarzami nauczyciela, uzasadniającymi wystawiony stopień. Były wśród nich kolokwia pisemne, testy wielokrotnego wyboru z pytaniami otwartymi, scenariusze lekcji, prace interpretacyjne oraz analityczne, potwierdzające różnorodność stosowanych metod oceny oraz właściwy ich dobór do specyfiki przedmiotu. Zastrzeżenia budzić może jedynie kompletność oraz sposób opisu teczek, zawierających prace z danego przedmiotu, skłaniająca do przemyślenia zasad ich archiwizacji (zob. załącznik 4).

Potwierdzeniem realizacji założonych na ocenianym kierunku efektów kształcenia jest również ocena z praktyk pedagogicznych i zawodowych, stanowiących integralną część modułu specjalnościowego. Weryfikację zdobytych w trakcie efektów kształcenia reguluje szczegółowo Regulamin studenckich praktyk zawodowych/pedagogicznych na Wydziale Filologicznym UG oraz regulaminy praktyk przypisane dla poszczególnych specjalności. Nadzór ze strony Uczelni nad odbywanymi przez studentów praktykami sprawują kierownicy i opiekunowie praktyk odpowiedzialni za organizację i realizację studenckich praktyk zawodowych na Wydziale Filologicznym, powoływani przez Prorektora ds. Kształcenia. Zaliczenia praktyk dokonuje kierownik lub opiekun praktyki na podstawie pozytywnej opinii z miejsca odbycia praktyki (opisowej oceny), poświadczonej przez dyrektora instytucji oraz – w wypadku praktyk pedagogicznych – pozytywnej oceny dzienniczka praktyk przedstawionego opiekunowi praktyk przez studenta. Weryfikacja efektów kształcenia następuje poprzez porównanie osiągnięcia celów – wskazanych w regulaminach praktyk – z opinią pracodawcy o przebiegu praktyki oraz na podstawie ewentualnej rozmowy opiekuna praktyk ze studentem. Studenci podczas spotkania z ZO PKA pozytywnie ocenili regulacje związane z oceną efektów kształcenia związanych z praktykami oraz dostępność regulaminów praktyk.

Szczegółowa analiza instytutowych regulaminów praktyk nasuwa kilka wątpliwości. Według regulaminu specjalności edytorskiej, przedstawionego ZO PKA, praktyki „powinny trwać nie

krócej niż 4 tygodnie i nie mniej niż 160 godzin” – według planu studiów ich rzeczywisty wymiar wynosi zaś 90 na I i 80 h na II stopniu (analogiczna sytuacja dotyczy regulaminu praktyk zawodowych na specjalności publicystyczno-dziennikarskiej na I stopniu). W regulaminie udostępnionym na stronie internetowej IFP pojawia się natomiast skorygowana, mniejsza liczba godzin. Według regulaminu również „opiekun z ramienia wydawnictwa potwierdza w *Karcie praktyk zawodowych* rozpoczęcie i zakończenie praktyki, oraz wystawia opinię wraz z oceną w skali 2-5”. Przedstawiona do wglądu ZO PKA dokumentacja weryfikacji praktyk zawodowych (specjalność edytorska, krytyka artystyczno-literacka, retoryczna) była dość skromna: obejmowała jedynie krótkie opinie o charakterze opisowym, bez ocen, wystawiane przez opiekunów praktyk z ramienia instytucji, w której praktyki były odbywane. Opinie te sporadycznie odnosiły się do konkretnych umiejętności i kompetencji nabytych przez studenta w czasie praktyk. Jedynie w wypadku specjalności nauczycielskiej obowiązuje rozbudowany dziennik praktyk zawierający opracowanie hospitowanych lekcji, protokoły z tych lekcji, opis przeprowadzonych lekcji, scenariusze lekcji, sprawozdanie końcowe z praktyk pisane przez studenta oraz opinię opisową opiekuna praktyk (ZO PKA przedstawiono przykładowy wypełniony dziennik praktyk nauczycielskich).

Końcowym sposobem weryfikacji osiągniętych efektów kształcenia na filologii polskiej jest praca dyplomowa. Podstawowym dokumentem określającym zasady przeprowadzania egzaminu dyplomowego (magisterskiego lub licencjackiego) w Instytucie Filologii Polskiej jest Regulamin Studiów Uniwersytetu, rozdz. 5, § 27 i 28. Warunkiem dopuszczenia do egzaminu dyplomowego jest wypełnienie wszystkich obowiązków przewidzianych planem studiów i programem kształcenia, w tym uzyskanie wymaganej w toku studiów liczby punktów ECTS oraz przygotowanie pracy dyplomowej (magisterskiej lub licencjackiej). Student przygotowuje pracę, której temat musi być związany z kierunkiem studiów, pod kierunkiem nauczyciela akademickiego posiadającego tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego (w szczególnych sytuacjach – po uzyskaniu zgody Rady Wydziału – również doktora) – w przypadku prac magisterskich, zaś pracę licencjacką pod kierunkiem osoby co najmniej ze stopniem naukowym doktora. Egzamin dyplomowy ma charakter ustny i odbywa się przed komisją powołaną przez dziekana, przy czym przynajmniej jeden z członków komisji egzaminu ma tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego. Student odpowiada na trzy pytania (dwa promotora i jedno recenzenta), które powinny obejmować zakres materiału związany z wiedzą, nabytą podczas studiów oraz tematyką związaną z pracą dyplomową.

W roku 2012/2013 na Wydziale Filologicznym wprowadzono procedurę sprawdzania prac dyplomowych programem antyplagiatowym (Plagiat.pl). W pierwszym roku sprawdzaniem objęto 25% prac dyplomowych, a od roku akademickiego 2013/2014 programem sprawdzane są wszystkie prace. Od czasu wprowadzenia obowiązku sprawdzania prac dyplomowych programem antyplagiatowym, na całym Wydziale Filologicznym nie odnotowano ani jednego przypadku plagiatu.

Studenci podczas spotkania z ZO PKA pozytywnie ocenili swobodną możliwość wyboru promotora jak również tematu pracy. W ich ocenie szczególnie w przypadku kierunków filologicznych praca dyplomowa w znacznym stopniu pozwala na ocenę zakładanych osiągnięcia efektów kształcenia. Egzamin dyplomowy poza obroną pracy dyplomowej obejmuje także odpowiedź na pytania z zakresu toku studiów – pozwala to na kompleksową ocenę osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia. W ocenie studentów prezentowanej podczas spotkania z ZO PKA zakres pytań egzaminacyjnych jest tożsamy z treściami kształcenia i pozwala na końcową weryfikację osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia.

ZO PKA obejrzał wybrane losowo teczki absolwentów, zawierające wymagane dokumenty związane ze złożeniem egzaminu dyplomowego, oglądowi poddano także karty okresowych osiągnięć studentów. Dokumenty zostały sporządzane zgodnie wymogami rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 14 września 2011 r. w sprawie dokumentacji przebiegu studiów (Dz. U. Nr 201, poz. 1188).

Studenci podczas spotkania z ZO PKA pozytywnie ocenili przyjęty system oceny i weryfikacji osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia, który obejmuje efektu z zakresu wiedzy, umiejętności i postaw oraz uwzględnia weryfikację ciągłą na każdym etapie procesu kształcenia. W ich ocenie system jest transparentny, sprawiedliwy, a informacje na jego temat są powszechnie dostępne. ZO PKA generalnie przychyła się do tej opinii, z zastrzeżeniem dotyczącym weryfikacji efektów kształcenia dotyczących weryfikacji praktyk zawodowych.

Liczba studentów gdańskiej polonistyki wykazuje niewielką tendencję spadkową. W roku akademickim 2014/15 na studia stacjonarne I stopnia zarejestrowało się 240 kandydatów przy limicie 150 (1,6 na jedno miejsce; rok wcześniej 1,98), zaś na II stopień aplikowało 95 osób przy limicie 110 (0,86 na jedno miejsce; w poprzednim roku 0,95). Skala odsiewu jest znacząca: ok. 20 % studentów rezygnuje ze studiów w czasie pierwszych dwóch miesięcy, zaś ok. 30 % studentów zostaje skreślonych po pierwszym roku, przy czym na III roku zauważyć można istotny wzrost liczebności rocznika, co świadczy o tym, że osoby, które przerwały naukę lub nie zaliczyły III roku, ponownie podejmują studia. Przyczyny odsiewu autorzy Raportu samooceny wiążą z ogólnymi tendencjami w szkolnictwie wyższym. Analiza danych z komisji rekrutacyjnych oraz informacje zdobywane bezpośrednio w rozmowach z osobami niepodjęjącymi lub rezygnującymi ze studiów wskazują na następujące przyczyny: nieodpowiedni wybór kierunku, zmiana kierunku, zmiana planów życiowych, nieradzenie sobie ze studiami filologicznymi – na skutek niżu demograficznego przyjmowane są bowiem osoby z niskimi ocenami, które nie są w stanie sprostać wymaganiom. Jak zaznaczają władze Instytutu, mimo iż odpływ studentów to na ogół zjawisko negatywne, czasem jest konieczne, bo wynika z dbałości o zachowanie wysokich standardów i wymagań.

- 4) jednostka monitoruje kariery absolwentów na rynku pracy, a uzyskane wyniki wykorzystuje w celu doskonalenia jakości procesu kształcenia.

Jednostka nie prowadziła do tej pory usystematyzowanego monitorowania losów zawodowych absolwentów (jako jedną z przyczyn wskazano w raporcie samooceny ograniczenia związane z ochroną danych osobowych). Zgodnie Zarządzeniem Rektora UG nr 6/R/15 z dnia 20 stycznia 2015 r. w sprawie badania losów zawodowych absolwentów UG za monitorowanie losów absolwentów w formie badania ankietowego odpowiada Biuro Karier UG. Przewiduje się badanie w ciągu 6 miesięcy, 3 i 5 lat od ukończenia studiów. Ankieta zawiera pytania (zamknięte) o aktualną sytuację zawodową absolwenta, plany dalszego kształcenia, jak również o poziom satysfakcji z kształcenia na UG. Jak wynika z informacji przedstawionych ZO PKA przez pracownika Biura Karier proces monitorowania losów absolwentów jest w trakcie wdrażania, stąd Jednostka nie dysponuje jeszcze opracowaniami wyników ankietyzacji.

Załącznik nr 4 Ocena losowo wybranych prac etapowych oraz dyplomowych

Przedstawione prace etapowe reprezentowały różne formy weryfikacji efektów kształcenia (egzamin pisemny, kolokwium, test, interpretacja, scenariusz lekcji), dostosowane do specyfiki poszczególnych przedmiotów. W przeważającej większości były właściwie poprawione i ocenione, a student otrzymywał informację od nauczyciela, uzasadniającą ocenę. Niektóre teczki zawierały pojedyncze prace, brak było czasem właściwego opisu, wskazującego na prowadzącego lub przedmiot.

ZO PKA zapoznał się także z losowo wybranymi pracami dyplomowymi studiów I i II stopnia, obronionymi w ostatnich pięciu latach na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych (załącznik nr 4). Reprezentowały one różny poziom merytoryczny i językowy, były osadzone metodologicznie i w większości opierały się na bogatej, właściwie dobranej bibliografii. Tematy zostały sformułowane zgodnie z kierunkiem studiów, a pytania egzaminacyjne wykraczały poza problematykę pracy. Wystawione oceny w pojedynczych wypadkach zostały zawyżone. Recenzje w większości były obszerne, szczegółowe i merytoryczne, choć zdarzały się przypadki całkowicie nieczytelne.

Zalecenia sformułowane podczas poprzedniej wizytacji PKA dotyczyły zawyżanie ocen z prac dyplomowych, wąskiego zakresu niektórych tematów oraz sposobu wypełniania recenzji. W celu podniesienia jakości prac dyplomowych na studiach I stopnia wprowadzono coroczną dużą pracę pisemną z historii literatury oraz uruchomiono fakultety z ortografii i interpunkcji, kładąc w procesie kształcenia nacisk na stylistykę i poprawność językową wypowiedzi pisemnych. Problem obniżającego się poziomu prac dyplomowych był też podejmowany przez Radę Wydziału Filologicznego, Radę Instytutu Filologii Polskiej oraz kierowników katedr. Większość recenzji jest też składana w formie wydruku komputerowego. Biorąc pod uwagę powyższe konkluzje sformułowane po lekturze losowo wybranych prac dyplomowych, podjęte przez jednostkę działania naprawcze można uznać za w dużej mierze skuteczne, zalecając jednocześnie dalszy monitoring ich jakości.

Ocena końcowa 2 kryterium ogólnego⁴ W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia *kryteriów szczegółowych*

1) Założone przez jednostkę efekty kształcenia dla studiów I i II stopnia na filologii polskiej zgodne są z wymogami Krajowych Ram Kwalifikacji oraz koncepcją rozwoju kierunku, z zastrzeżeniem braku osobnego wydzielenia efektów specjalnościowych. Macierze dla obu poziomów kształcenia potwierdzają realizację kierunkowych efektów kształcenia i umożliwiają ich osiągnięcie poprzez osiągnięcie efektów szczegółowych. Efekty kształcenia zostały upublicznione.

2) Efekty kształcenia dla programu studiów na ocenianym kierunku zostały sformułowane w sposób jasny i komunikatywny, umożliwiając stworzenie właściwego systemu ich weryfikacji. Studenci mają podstawową wiedzę na temat efektów kształcenia.

3) System weryfikacji efektów kształcenia na ocenianym kierunku uznać można za przejrzysty i prawidłowy, pozwalający na zmierzenie oraz ocenę efektów kształcenia na poszczególnych jego etapach; system jest powszechnie dostępny. Zastrzeżenia budzi weryfikacja praktyk zawodowych.

4) Jednostka znajduje się na etapie wdrażania systemu monitorowania karier absolwentów na rynku pracy, nie można zatem ocenić jego wpływu na doskonalenie jakości kształcenia.

3. Program studiów umożliwia osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

1) Realizowany program kształcenia umożliwia studentom osiągnięcie każdego z zakładanych celów i efektów kształcenia oraz uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta.

Studia na kierunku *filologia polska* zgodne są z profilem ogólnoakademickim, jednoobszarowe, realizowane na poziomie I i II stopnia. Wskazane w programie kształcenia dyscypliny naukowe mieszczą się w obszarze nauk humanistycznych (literaturoznawstwo i językoznawstwo). Programy opracowane zostały dla studiów stacjonarnych i niestacjonarnych oraz powiązane z założonymi dla kierunku efektami kształcenia.

Obecnie kształcenie odbywa się na obu stopniach studiów stacjonarnych i niestacjonarnych zgodnie z programem kształcenia dostosowanym do wymagań KRK. Na studiach I stopnia stacjonarnych studiuje razem 268 osób, przy czym liczba studentów przyjętych w 2014 r. nieznacznie wzrosła w porównaniu z rokiem poprzednim; na II stopniu kształci się 159 studentów w trybie stacjonarnym. Na studiach niestacjonarnych studiuje razem 54 osób, przy czym nie było naboru na I rok obu stopni w roku 2014/2015.

Co roku wprowadzane są zmiany w planach studiów, które są rezultatem konsultacji ze studentami, Radą Programową kierunku oraz pracownikami Instytutu Filologii Polskiej.

Wprowadzone po 2012 r. największe modyfikacje programowe dotyczyły specjalności: wprowadzono specjalność edytorską na II stopniu (od 2013/2014) oraz dokonano modyfikacji specjalności wiedza o filmie, również na II stopniu, specjalność na I stopniu *zarządzanie informacją* zastąpiono specjalnością *informacja i bazy danych dla biznesu* (od 2014/2015).

Studia I stopnia na kierunku *filologii polskiej* trwają sześć semestrów, którym przypisano łącznie 180 punktów ECTS przy całkowitej liczbie godzin w pełnym cyklu kształcenia w wymiarze 1800 godzin dydaktycznych (w wypadku, gdy student realizuje moduł dodatkowy w ramach specjalności nauczycielskiej: wiedza o języku i kultura kaszubska, liczby te wzrastają odpowiednio do 210 i 2200). Studia II stopnia trwają cztery semestry i obejmują łącznie 120 punktów ECTS, zaś liczba godzin realizowanych w trakcie dwuletniego kształcenia wynosi 885 h (985 na specjalności nauczycielskiej).

Program studiów na I poziomie kształcenia składa się z trzech modułów: 1) treści ogólnych i podstawowych; 2) treści kierunkowych obligatoryjnych; 3) treści kierunkowych do wyboru. Moduł treści ogólnych i podstawowych obejmuje dwa przedmioty ogólnohumanistyczne (Język łaciński z elementami kultury łacińskiej i Historię myśli humanistycznej), a także Wychowanie fizyczne i Wykład wydziałowy do wyboru. Odbývają się one w semestrach 1, 2, 3 i 5, w wymiarze 165 h wycenionych na 12 ECTS.

Moduł kierunkowy (obligatoryjny) obejmuje 1095 h, którym przypisano 111 ECTS, i zbudowany jest z czterech bloków: „historia literatury polskiej i powszechnej”, „teoria literatury”, „językoznawstwo historyczne i współczesne” oraz „wiedza o kulturze i pozostałe treści kierunkowe”. Blok historycznoliteracki realizowany jest przez 6 semestrów, obejmuje wiedzę o całej historii literatury polskiej oraz zarys literatury powszechnej (razem 480 h i 56 ECTS). Blok teoretycznoliteracki prowadzony jest w semestrach 1-5 i obejmuje teorię literatury, poetykę oraz analizę dzieła literackiego (150 h i 18 ECTS). Blok językoznawczy tworzą przedmioty stanowiące „Wstęp do wiedzy o współczesnym języku polskim”, które dopełnia Wiedza o historii języka polskiego, Wiedza o komunikacji językowej i kulturze języka polskiego, realizowane w semestrach 1-5 (285 h i 25 ECTS). Blok czwarty obejmuje przedmioty dotyczące teatru, kina, wiedzy o kulturze oraz stylistyki, realizowane w semestrach 1-4 (180 i 12 ECTS).

Moduł przedmiotów do wyboru realizowany jest przez cały cykl kształcenia w wymiarze 540 h i 57 ECTS i obejmuje: seminarium dyplomowe, lektoraty językowe oraz przedmioty 6 specjalności – nauczycielskiej (z dodatkowym modułem fakultatywnym Wiedza o języku i kulturze kaszubskiej), edytorskiej, wiedza o filmie, publicystyczno-dziennikarskiej, informacja i bazy danych dla biznesu (wcześniej: Zarządzanie informacją), wiedza o kulturze. W ramach każdej specjalności przewidziana jest praktyka. Istnieje również możliwość realizacji studiów bez specjalności, w formie fakultetów, wszystkie osoby studiujące na gdańskiej polonistyce korzystały jednak dotąd z oferty specjalnościowej.

Program studiów na II poziomie kształcenia składa się z trzech modułów: grupy treści ogólnych – obligatoryjnych oraz dwóch modułów grupy treści do wyboru. Moduł obligatoryjny obejmuje przedmioty z zakresu wiedzy o kulturze, historii i teorii literatury, antropologii literatury i widowisk oraz przedmioty językoznawcze. Realizowany jest przez 3 semestry w wymiarze 535 h, którym przypisano 62 ECTS. Drugi moduł ma charakter przedmiotów do wyboru i obejmuje seminarium magisterskie, lektorat języka obcego oraz wykład wydziałowy (razem 210 i 38 ECTS). W skład modułu trzeciego wchodzi siedem specjalności do wyboru: nauczycielska, wiedza o filmie (od 2013/2014 realizowana wspólnie z kulturoznawstwem), krytyka artystyczno-literacka, publicystyczno-dziennikarska, hermeneutyczna, retoryczna (public relations) oraz edytorska (od 2013/2014), realizowanych przez 4 semestry (120-240 h i 20 ECTS), przy czym każdą specjalność kończy praktyka. Plan studiów zakłada również realizację przedmiotów uzupełniających dla studentów, którzy nie ukończyli filologii polskiej na I stopniu studiów.

Proces kształcenia na studiach niestacjonarnych rozłożony jest na 6 semestrów i składa się z tych samych modułów, co na studiach stacjonarnych w odpowiednio zmniejszonym wymiarze godzin: grupa treści ogólnych i podstawowych to 60 i 9 ECTS; grupa treści kierunkowych obligatoryjnych – 690 h i 117 ECTS, zbudowana z 4 wymienionych wyżej bloków zajęć: historycznoliterackich (300 godz. – 61 ECTS); teoretycznoliterackich – 100 h i 19 ECTS); językoznawczych 210 i 26 ECTS) oraz z zakresu wiedzy o kulturze: 80 h i 11 ECTS. Blok przedmiotów do wyboru to 345-385 h i 54 ECTS, w skład którego wchodzi specjalności: nauczycielska, edytorska, publicystyczno-dziennikarska, bibliotekoznawstwo i informacja naukowa. Na II stopniu trzy moduły, analogiczne jak na studiach stacjonarnych, stanowią przedmioty obligatoryjne w wymiarze 340 h i 62 ECTS, blok przedmiotów do wyboru (130 h i 38 ECTS) oraz specjalnościowy (95-160 h i 20 ECTS): nauczycielska, wiedza o teatrze i filmie, krytyka artystyczno-literacka, publicystyczno-dziennikarska, hermeneutyczna i retoryczna (public relations).

Kandydat na studenta wybiera jedną specjalność w procesie rekrutacji, która realizowana jest od pierwszego semestru studiów. Plany studiów na kierunku filologia polska zakładają możliwość realizacji wyżej wymienionych specjalności na studiach stacjonarnych oraz 4 na studiach niestacjonarnych, a także ścieżki bez specjalności. Jednak z uwagi na liczbę rekrutowanych studentów oraz limity grup, w roku akademickim 2013/2014, 2014/2015 oraz 2015/2016 oferta Instytutu Filologii Polskiej ogranicza się do 4 specjalności na studiach stacjonarnych (nauczycielska, edytorska, publicystyczno-dziennikarska i informacja i bazy danych dla biznesu) i 2 na studiach niestacjonarnych (nauczycielska i edytorska). Są to specjalności cieszące się największym zainteresowaniem studentów, mają charakter praktyczny i przygotowują do zawodu.

Plany studiów na II stopniu filologii polskiej zakładają możliwość realizacji 7 różnych specjalności na studiach stacjonarnych i 6 na studiach niestacjonarnych, a także profilu uzupełniającego dla studentów, którzy nie kończyli studiów polonistycznych na I stopniu

(przy czym profil uzupełniający przeznaczony jest dla absolwentów niepolonistycznych studiów licencjackich. Warunkiem jego uruchomienia jest liczba chętnych konieczna do zawiązania grupy). Z uwagi na liczbę rekrutowanych studentów oraz limity grup tu również w ubiegłym i obecnym roku akademickim propozycja Instytutu Filologii Polskiej ogranicza się do 5 specjalności na studiach stacjonarnych (nauczycielska, edytorska, krytyka artystyczno-literacka, wiedza o filmie i retoryczna – public relations) i 2 na studiach niestacjonarnych (nauczycielska i publicystyczno-dziennikarska). Trzeba zatem stwierdzić, iż realnie zmniejsza się możliwość wyboru specjalności na obu poziomach studiów, zwłaszcza dla studentów studiów niestacjonarnych. Nie wszystkie z oferowanych specjalności przyciągnęły odpowiednią liczbę chętnych, dlatego w przyszłym roku akademickim (2015/2016) władze Instytutu planują otwarcie wzbogacenie nauczanie języka polskiego jako obcego. Trwają także prace nad unowocześnieniem programu specjalności retorycznej (public relations) na studiach II stopnia, polegające na wprowadzeniu większej liczby przedmiotów praktycznych.

Tak zbudowany, oparty na kształceniu modułowym program pozwala na osiągnięcie kierunkowych celów i efektów kształcenia na studiach obu poziomów i form (stacjonarnych i niestacjonarnych) oraz uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta filologii polskiej. Obejmuje ona wiedzę ogólnohumanistyczną (moduł ogólnouniwersytecki), podstawowe dla specyfiki kierunku kształcenie polonistyczne (moduł filologiczny, obligatoryjny o największej liczbie godzin i punktów ECTS), oraz specjalnościowy i dyplomowy, dzięki któremu student poszerza swoje kompetencje filologiczne oraz elastycznie kształtuje proces edukacyjny. Absolwent gdańskiej polonistyki uzyskuje zatem, zgodnie z założeniem programu, kompetencje w obszarze językoznawstwa, literaturoznawstwa oraz wiedzy o kulturze, ze szczególnym uwzględnieniem języka, literatury i kultury polskiej, a także nabywa wiedzę i umiejętności z innych dziedzin związanych z realizowanymi specjalnościami. Dzięki modułom specjalnościowym absolwent I stopnia jest przygotowany do podjęcia pracy jako nauczyciel języka polskiego (i kaszubskiego) na II etapie edukacyjnym, redaktor w wydawnictwach publicznych lub naukowych, dziennikarz w lokalnych lub ogólnopolskich mediach tradycyjnych lub elektronicznych, pracownik bibliotek publicznych, naukowych lub innych instytucji związanych z zarządzaniem informacją oraz jako animator lub menedżer kultury w publicznych i prywatnych instytucjach związanych z kulturą (w szczególności także – z kinematografią i filmem). Po II stopniu studenci zyskują kwalifikacje nauczyciela języka polskiego na III i IV etapie edukacyjnym (w szkołach gimnazjalnych i liceach), dziennikarza, publicysty, krytyka sztuki w lokalnych lub ogólnopolskich mediach tradycyjnych lub elektronicznych, mogą też pracować w charakterze animatora lub menedżera kultury w publicznych i prywatnych instytucjach związanych z kulturą (w szczególności – z kinematografią i filmem, teatrem i sztukami widowiskowymi). Specjalność nauczycielska realizuje efekty kształcenia w zakresie przygotowania do pracy nauczyciela. Cele i efekty kształcenia realizowane w ramach przedmiotów wchodzących w skład tej specjalności na ocenianym kierunku zgodne są z obowiązującymi przepisami zawartymi w *Rozporządzeniu MNiSW z dnia 17.01.2012 r. w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela*.

Obowiązujące obecnie plany studiów na ocenianym kierunku obejmują wszystkie przedmioty z podziałem na semestry, przypisaną im liczbą godzin, punktacją ECTS, formą zajęć oraz sposobem zaliczenia przedmiotu. Przedmioty ogólnouczone i kierunkowe, realizowane przez wszystkie semestry studiów na obu poziomach kształcenia, są obowiązkowe. Student filologii polskiej ma również możliwość budowania własnej ścieżki kształcenia dzięki ofercie przedmiotów do wyboru. Na I stopniu należą do nich: wychowanie fizyczne (1 ECTS), wykład wydziałowy (2 ECTS), fakultet kierunkowy (2 ECTS), seminarium dyplomowe (17 ECTS), lektoraty językowe (8 ECTS) oraz blok przedmiotów specjalnościowych (32 ECTS), co daje w sumie na I stopniu 62 ECTS. Na II stopniu wśród przedmiotów do wyboru znajdują się: seminarium magisterskie (32 ECTS), lektorat języka obcego (8 ECTS), wykład wydziałowy (2 ECTS) oraz moduł specjalnościowy (20 ECTS), co daje razem 62 ECTS. Na studiach prowadzonych w formie niestacjonarnej liczba ECTS za przedmioty wolnego wyboru wynosi na I stopniu 54 ECTS (29 ECTS za grupę treści kierunkowych do wyboru: seminarium dyplomowe, język nowożytny i wykład wydziałowy, 25 ECTS za specjalność), a na II – 58 (38 ECTS za w/w przedmioty kierunkowe do wyboru i 20 ECTS za specjalność). Liczba punktów ECTS związanych z przedmiotami do wyboru przekracza zatem zgodnie z rozporządzeniem 30% ECTS na danym poziomie kształcenia z zastrzeżeniem dotyczącym studiów niestacjonarnych I stopnia, gdzie jest równa 30%. Zauważyć należy, że przy wysokiej wycenie punktowej seminarium dyplomowego, wśród przedmiotów, które student może wybrać (nie licząc wychowania fizycznego, lektoratów i bloku specjalnościowego) są jedynie dwa zajęcia w całym cyklu kształcenia za łącznie 4 ECTS.

Liczba godzin i punktów ECTS przypisanych poszczególnym komponentom wchodzącym w skład modułów kształcenia dla specjalności nauczycielskiej (Moduł 2: Przygotowanie w zakresie psychologiczno-pedagogicznym, Moduł 3: Przygotowanie w zakresie dydaktycznym; Moduł 4: Przygotowanie do nauczania kolejnego przedmiotu) zgodna jest z liczbą godzin i punktów określoną w standardach kształcenia nauczycieli.

Zalecenie sformułowane podczas ostatniej wizytacji dotyczyło wyrównania możliwości kształtowania indywidualnej ścieżki kształcenia między studentami studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Realizowane obecnie programy studiów na obu ich formach różnią się przede wszystkim liczbą godzin oraz wewnętrzną punktacją ECTS, realizują zaś te same efekty kształcenia i zakładają taki sam wybór specjalności, przy zastrzeżeniu, że w każdym roczniku istnieje możliwość uruchomienia najwyżej dwóch ze względu na zmniejszającą się liczbę chętnych oraz wysokich limitów grup (zgodnie z Zarządzeniem Rektora nr 42/R/08 grupy ćwiczeniowe muszą mieścić się w limicie 15-30 osób). Dzięki negocjacjom udaje się jednak czasem utworzyć więcej specjalności, niż to wynika z liczby studentów. Biorąc pod uwagę ich niewielką liczbę na studiach niestacjonarnych, uznać można, iż zalecenia ZO PKA zostały zrealizowane, z tą jednak uwagą, iż liczba przedmiotów wybieralnych pozostaje generalnie niewielka (oprócz seminarium studenci mogą wybrać jeden tylko wykład). Przy relatywnie małej ofercie przedmiotów fakultatywnych elastyczność programowi zapewniają

przede wszystkim specjalności, które pozwalają na dostosowanie ścieżki kształcenia do własnych zainteresowań studenta.

Integralnym elementem specjalności są praktyki nauczycielskie i zawodowe. Student zostaje przyjęty na praktykę na podstawie imiennego skierowania, wystawionego przez kierownika praktyk i podpisanego przez Dziekana Wydziału Filologicznego. Miejsce odbywania praktyki, jej charakter i czas trwania uzależniony jest od specjalności.

Studenci, którzy wybrali specjalność nauczycielską, odbywają praktyki w szkołach: na I stopniu studiów w szkołach podstawowych, na II stopniu – w gimnazjach i liceach. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 17 stycznia 2012 r. praktyka dydaktyczna, realizowana po 4 semestrze studiów I stopnia i po 2 semestrze studiów II stopnia, wynosi 120 godzin, oprócz niej student realizuje 30 h praktyki psychologiczno-pedagogicznej na każdym stopniu studiów. Praktyki nauczycielskie realizowane są we wrześniu i na początku października. Kształcenie nauczycieli odbywa się zatem na kierunku zgodnie z obowiązującymi standardami: absolwent, który wybrał specjalność nauczycielską, jest przygotowany od strony teoretycznej i praktycznej do wykonywania zawodu nauczyciela języka polskiego po zaliczeniu zajęć z modułów pedagogiczno-psychologicznego oraz metodycznego, w tym także praktyk odbywanych w placówkach oświatowych. Podstawowym celem praktyki pedagogicznej jest kształcenie umiejętności zastosowania zdobytej wiedzy na lekcjach w szkole oraz wszechstronne poznanie szkoły jako podstawowej instytucji edukacji społecznej i miejsca przyszłej pracy zawodowej. Studenci mają również możliwość zrealizowania w ramach specjalności nauczycielskiej dodatkowego modułu przygotowania do nauczania drugiego przedmiotu – wiedza o języku i kulturze kaszubskiej.

Studenci, którzy wybrali specjalność edytorską (I i II stopień), odbywają praktyki w wydawnictwach; publicystyczno-dziennikarską (I i II stopień) – w redakcjach gazet, czasopism, portalach internetowych; wiedza o filmie (I i II stopień) – w instytucjach kultury, redakcjach czasopism o tematyce filmoznawczej bądź w trakcie festiwali; informacja i bazy danych dla biznesu – przedsiębiorstwach bądź bibliotekach (I stopień); krytyka artystyczno-literacka (II stopień) – w wydawnictwach, redakcjach czasopism, portalach internetowych; retorycznej (public relations) (II stopień) – w firmach, organizacjach i instytucjach prowadzących dział marketingu i PR; specjalności wiedza o kulturze, bibliotekoznawstwo i informacja naukowa, hermeneutyczna oraz wiedza o teatrze i filmie jak dotąd nie zostały uruchomione ze względu na brak chętnych.

Praktyka w wypadku wyżej wymienionych specjalności zawodowych trwa na studiach stacjonarnych 90 h na I stopniu i 80 h na II oraz odbywa się – odpowiednio – po 4 i 2 semestrze studiów. Na studiach niestacjonarnych praktyki, z wyjątkiem specjalności nauczycielskiej, trwają 60 h na obu poziomach studiów.

Z reguły praktyki są organizowane w okresie wakacyjnym, aby nie kolidowały z zajęciami, ale w niektórych wypadkach mogą odbywać się równolegle z tokiem zajęć. Szczegółowe kryteria doboru placówki oraz regulację poszczególnych praktyk według specjalności regulują poszczególne regulaminy praktyk zawodowych. Studenci mogą liczyć na wsparcie Jednostki i Biura Karier w znalezieniu miejsca odbywania praktyki bądź odbyć je w instytucji wskazanej przez siebie. W przypadku tych samych specjalności na obu stopniach opiekunowie praktyk dbają o to, by nie odbywały się one w tych samych miejscach. Podczas praktyk na specjalności edytorskiej wydawnictwa umożliwiają opanowanie przez studenta umiejętności obsługi najnowszych specjalistycznych programów komputerowych, do których student nie ma dostępu podczas realizacji przedmiotów specjalnościowych na uczelni. Studenci na spotkaniu z ZO PKA pozytywnie ocenili organizację praktyk na filologii polskiej – w tym wsparcie Wydziału w poszukiwaniu miejsc ich odbywania. W ich opinii program praktyk i ich charakter pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia – duże zadowolenie wyrazili studenci specjalności nauczycielskiej. Można zatem stwierdzić, iż zarówno miejsca, jak i czas odbywania praktyk pozwalają osiągnąć określone dla nich w sylabusach cele i efekty kształcenia.

Zastrzeżenia budzą jednak niektóre sylabusy do praktyk, określające specjalnościowe cele i efekty kształcenia, treści kształcenia oraz sposoby ich weryfikacji. Np. w sylabusie praktyki na II stopniu na specjalności wiedza o filmie celem kształcenia jest „przygotowanie studenta do wejścia na rynek pracy, zapoznanie go z uwarunkowaniami potencjalnej przyszłej pracy zawodowej oraz zdobycie doświadczenia. Zamysłem tego przedmiotu jest umożliwienie studentowi wykorzystania wiedzy specjalistycznej związanej z kinem w sferze instytucji i zawodów wykorzystujących wiedzę filmoznawczą”. Mało konkretne są także efekty kształcenia: student po ukończeniu praktyk na tej specjalności „umie samodzielnie zdobywać wiedzę nt. kina, wykorzystywać ją oraz rozwijać swoje umiejętności w przyszłej pracy zawodowej” oraz „posiada umiejętności profesjonalne w zakresie wiedzy o filmie” oraz treści programowe: „praktyczne wykorzystanie znajomości wiedzy filmoznawczej w celu wykonywania zadań przydzielonych praktykantowi przez podmiot go przyjmujący”. Wątpliwości budzi także określenie podstawowych kryteriów oceny: „Student otrzymuje zaliczenie na podstawie zaświadczenia oraz deklaracji o odbyciu praktyki zawodowej”. Również sylabus sporządzony dla praktyk na specjalności krytyka artystyczno-literackiej nie formułuje specyficznych celów i efektów dla tej specjalności: treści programowe są „zróżnicowane w zależności od zakładu pracy, gdzie odbywane są praktyki”, a opis przedmiotowych efektów kształcenia w zakresie umiejętności pozostaje na poziomie ogólności efektów kierunkowych: student „potrafi wyszukiwać, analizować, oceniać i selekcjonować informacje z wykorzystaniem źródeł mówionych i pisanych (korzysta z tradycyjnych i nowoczesnych źródeł tekstów literackich, literaturoznawczych, kulturoznawczych, publicystycznych, krytycznych)”, „umie samodzielnie zdobywać wiedzę i rozwijać umiejętności badawcze, kierując się wskazówkami opiekuna naukowego”, „posiada umiejętności profesjonalne w zakresie wybranej specjalizacji”.

Zastrzeżenia budzi również forma weryfikacji praktyk niepedagogicznych, nieprzewidująca weryfikacji stopnia osiągnięcia założonych na praktykach efektów kształcenia, zakładająca zaliczenie praktyki jedynie na podstawie opisowej opinii bez konieczności wystawienia oceny. Do obowiązków wydziałowych opiekunów praktyk należy zgodnie z regulaminem „merytoryczna kontrola przebiegu praktyk”, która jednak nie jest standardowo realizowana, ponieważ opiekun instytutowy z reguły nie kontaktuje się (z wyjątkiem specjalności nauczycielskiej) z praktykantem i jego opiekunem w danej instytucji w czasie odbywania praktyk.

Podsumowując należy stwierdzić, iż system kontroli praktyk nienauczyielskich budzi pewne zastrzeżenia. Obowiązująca dokumentacja weryfikacji praktyk (zob. punkt 2) nie zawiera efektów kształcenia zakładanych do realizacji podczas praktyk, nie przewiduje też oceny stopnia ich osiągnięcia. Również zaliczenie z praktyk odbywa się bez oceny, jedynie na podstawie opisowej, czasem bardzo ogólnej opinii opiekuna praktyk. Dotyczy to także specjalności nauczycielskiej, chociaż – na prośbę studentów – opiekun instytutowy wpisuje (do wiadomości studenta i jego przyszłego pracodawcy) ocenę z odbytej praktyki. Należałoby przemyśleć wprowadzenie zaliczenia praktyk na ocenę, zgodnie z regulaminem, co pozwoliłoby skuteczniej weryfikować osiągnięcie założonych w ramach praktyk efektów kształcenia, a także ujednolicić niemerytoryczne wymagania zawarte w regulaminach praktyk poszczególnych specjalności zawodowych.

Zasady dotyczące punktacji ECTS określone zostały w § 24 i § 25 Regulaminu studiów oraz regulacjach Uczelnianego Zespołu ds. Zapewniania Jakości Kształcenia – w tym uchwały nr 3/2012 UZZJK z dnia 14 lutego 2012 r. określającej, iż minimum połowa programu kształcenia na studiach stacjonarnych wymaga bezpośredniego kontaktu nauczyciela akademickiego ze studentem. Przyjęte rozwiązania, w tym uznawalność punktów uzyskanych w innych jednostkach, możliwość uczestnictwa w zajęciach do wyboru i zajęciach fakultatywnych, sprzyja możliwościom wynikającym z systemu punktów ECTS z uwzględnieniem mobilności międzynarodowej.

Program kształcenia zakłada realizację 30 ECTS w każdym semestrze, przy czym przyjęto, że 1 ECTS równoważny jest 30 h pracy studenta. Przy naliczaniu punktów ECTS uwzględnione zostały charakter i trudność poszczególnych zajęć. Wykładom kończącym się zaliczeniem bez oceny przypisano z reguły 1 ECTS. Analiza sylabusów wykładów w pojedynczych wypadkach nasuwa jednak pewne wątpliwości co do przyporządkowania im punktów ECTS. Historia myśli humanistycznej to wykład 45-godzinny, kończący się zaliczeniem bez oceny oraz egzaminem. Sam 30-godzinny wykład w I semestrze wyceniono na 2 ECTS, a 15 h w II semestrze na 1 ECTS, przy czym na zaliczenie wystarczy 100% obecności. Egzamin z kolei oszacowano na 2 ECTS przy bardzo obszernej literaturze przedmiotu. O ile za zasadną można uznać punktację przypisaną do egzaminu, o tyle 3 ECTS za wykład nieaktywizujący w żaden sposób studenta wydaje się zbyt wysoką wyceną. Podobna sytuacja dotyczy wykładu

Opracowanie redakcyjne i estetyka książki – według sylabusu student otrzymuje za 60 h 4 ECTS i zaliczenie na podstawie obecności (100%) oraz aktywnego udziału w wykładzie konwersatoryjnym, co niekoniecznie jest dobrym rozwiązaniem w wypadku przedmiotu specjalnościowego, o charakterze praktycznym. Wykład z Tekstologii na specjalności edytorskiej również wyceniono na 4 ECTS za 45 h, przy czym w semestrze piątym 15-godzinny wykładowi przypisano aż 2 ECTS, mimo iż zalicza się go tylko na podstawie obecności. Na II stopniu Sztuka interpretacji stanowi 15 h ćwiczeń, którym przypisano 3 ECTS. Metodologia badań literackich na II stopniu to z kolei 15 h ćwiczeń i 15 h wykładu, a każda z tych form oszacowana na 2 ECTS. 20-godzinny wykład z Metodologii badań językoznawczych na II stopniu ma aż 5 ECTS. Trudno ocenić zasadność wysokiej punktacji zwłaszcza w wypadku wykładów, ponieważ sylabusy przedmiotów nie zawierają żadnych informacji dotyczących bilansu nakładu pracy studenta.

Pewne wątpliwości budzi także punktacja przypisana praktykom zawodowym – w ramach specjalności na I stopniu oszacowano je na 3 ECTS za 90 h, zaś na II stopniu – na 5 ECTS za 80 h, przy czym wycena egzaminu ze specjalności wzrosła z 1 na 5 ECTS, mimo iż liczba godzin specjalnościowych na II stopniu oraz – co się z tym wiąże – także przedmiotów i realizowanych na nich treści kształcenia bardzo się zmniejszyła (np. na Wiedzy o filmie na II stopniu jest 5 przedmiotów, gdy na I stopniu było aż 12). Również w tym wypadku sylabusy nie przynoszą wyjaśnienia, dotyczącego tak znaczących różnic w punktacji. Dysproporcje te wynikają z faktu, iż specjalności na II stopniu liczą od 140 do 240 godzin, którym automatycznie przyporządkowano 20 ECTS, co zapewne spowodowało wysoką wycenę niektórych przedmiotów, egzaminów i praktyk.

Przedmiotom z zaliczeniem na ocenę przypisano od 1 do 4 ECTS, w zależności od warunków zaliczenia. Jeżeli przedmiot wymaga pogłębienia wiedzy, przygotowania pracy semestralnej, prezentacji lub referatu wyceniony zostaje dodatkowo na 1 ECTS. Przedmioty praktyczne na specjalnościach, które wymagają od studenta wykonania określonej pracy o charakterze warsztatowym, mają z reguły przypisane 3-4 pkt. ECTS.

Na studiach niestacjonarnych liczba godzin dydaktycznych jest mniejsza i wynosi 60% ogółu zajęć z trybu stacjonarnego. Dla osiągnięcia tych samych efektów kształcenia studenci zobligowani są do wytężonej pracy samodzielnej. Punkty ECTS dla przedmiotów na studiach niestacjonarnych uwzględniają indywidualną pracę studenta.

Studenci podczas spotkania z ZO PKA posiadali podstawową wiedzę na temat punktów ECTS i korzyści z nich wynikających – głównie kojarząc je z programami mobilności międzynarodowej. Zalecane jest wyposażenie studentów w większy zasób wiedzy na temat przeliczania ECTS – zwłaszcza w zakresie sposobu ich przeliczania oraz możliwości z nich wynikających. Należy również w sylabusie szczegółowiej opisać nakład pracy studenta, który uzasadniałby przypisaną przedmiotowi punktację.

Organizacja studiów na ocenianym kierunku nie budzi zastrzeżeń. Zajęcia na studiach stacjonarnych realizowane są w kolejnych tygodniach semestru w wymiarze 2 godzin tygodniowo w przypadku przedmiotów 30-godzinnych oraz raz na dwa tygodnie w przypadku przedmiotów 15-godzinnych. Na studiach niestacjonarnych zajęcia odbywają się w wyznaczone soboty i niedziele, zazwyczaj w cyklu dwutygodniowym, zaś na ostatnich latach studiów niestacjonarnych zajęcia odbywają się rzadziej. Program zjazdów na kolejny rok akademicki jest przygotowywany w czerwcu i podawany do wiadomości za pośrednictwem strony internetowej.

Liczba egzaminów oraz rozłożenie godzin pomiędzy poszczególnymi semestrami jest równomierne – z odciążeniem semestrów przewidzianych na napisanie pracy dyplomowej. Zajęcia są realizowane w głównej mierze w postaci wykładów i ćwiczeń, rzadziej konwersatoriów oraz seminariów. Studenci podczas spotkania ZO PKA pozytywnie ocenili program kształcenia, a także stosowane formy i metody kształcenia. W ich ocenie są one dobrane w sposób prawidłowy, dostosowany do specyfiki realizowanego przedmiotu treści. Program kształcenia oraz sposób realizacji zajęć w opinii studentów w pełni pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia i jest adekwatny do deklarowanej sylwetki absolwenta. Studenci pozytywnie ocenili także sekwencje zajęć – na początku odbywają się przedmioty podstawowe i ogólne, a następnie specjalnościowe oraz te wymagające wstępnej wiedzy wynikającej z realizacji innych przedmiotów.

Większość zajęć na specjalnościach kończy się w piątym bądź trzecim semestrze (w kilku wypadkach student realizuje w szóstym semestrze studiów tylko 15 lub 30 godzin zajęć). Ponieważ program każdej specjalności uzupełnia program zajęć obowiązkowych, wszystkie moduły odbywają się równolegle, dzięki czemu studenci mają możliwość jednoczesnej realizacji programu obowiązkowego, rozwijania indywidualnych zainteresowań oraz kształcenia umiejętności zawodowych.

Proporcje między blokiem przedmiotów literaturoznawczych i językoznawczych na I stopniu są właściwe, z przewagą przedmiotów historycznoliterackich nad teoretycznoliterackimi oraz z udziałem bloku przedmiotów dotyczących wiedzy o kulturze. Kolejność przedmiotów ujęta w planie studiów nie budzi zastrzeżeń. Zajęcia dydaktyczne są zróżnicowane, prowadzone w formie wykładów i ćwiczeń audytoryjnych, warsztatowych, konwersatoriów, proseminariów, seminariów, lektoratów (zgodne z Uchwałą Senatu UG nr 50/10 z dn. 24 czerwca 2010 r). Proporcje między wykładami a ćwiczeniami są właściwe ze wskazaniem na formy aktywizujące studentów, przy czym w ostatnim semestrze studiów liczba ćwiczeń w module kierunkowym jest nawet mniejsza niż wykładów (60 h wykładów i 45 ćwiczeń), co pozwala na skoncentrowanie się na pisaniu pracy dyplomowej i przygotowaniu do egzaminu dyplomowego.

Pewne zastrzeżenia dotyczą mało korzystnej proporcji między wykładami a ćwiczeniami na niektórych specjalnościach, zwłaszcza ze względu na ich praktyczne nastawienie. Na specjalności edytorskiej obowiązuje 180 h wykładów i tyle samo ćwiczeń według planu studiów. Na specjalności dziennikarskiej na I stopniu jest tylko 15 h Warsztatów dziennikarskich, które okazują się według sylabusu konwersatorium, przewidującym jako metodę analizę tekstów z dyskusją, zaś najważniejszym celem przedmiotu jest zapoznanie studenta „z linią programową i światopoglądem najważniejszych dzienników i tygodników w Polsce oraz z sylwetkami publicystów, którzy są z nimi związani”. Z kolei Warsztaty publicystyczne wbrew nazwie obok 15 h ćwiczeń obejmują także 15 h wykładu, przy czym zaliczenie za wykład uzyskuje się za samą na nim obecność. Na specjalności informacja i bazy danych do biznesu obowiązuje 210 h wykładów i 150 ćwiczeń. Na Wiedzy o kulturze proporcje te są prawie wyrównane: 175 h wykładów przy ćwiczeniach w wymiarze 185. Również w module fakultatywnym (do wyboru zamiast specjalności) 360 godzin stanowią fakultety jedynie w formie wykładów. Specjalność Wiedza o filmie na II stopniu obejmuje 140 h – wyłącznie wykładów. Podobna sytuacja dotyczy specjalności krytyka artystyczno-literacka, realizującej 140 h wykładów, które stanowią formę także takich przedmiotów, jak Analiza i wartościowanie dzieła literackiego, Warsztaty pisarskie. Specjalność hermeneutyczna na II stopniu to 140 h wykładów, a retoryczna (public relations) – 100 h wykładów i 40 ćwiczeń. Specjalność edytorska na II stopniu obejmuje 80 h wykładów i 60 h ćwiczeń (Warsztaty edytorskie). Należałoby dążyć do zwiększenia liczby godzin zajęć aktywizujących studenta, warsztatów, ćwiczeń i konwersatoriów, zwłaszcza na specjalnościowych przedmiotach o charakterze praktycznym.

Zajęcia specjalnościowe i praktyki stanowią integralną część procesu kształcenia, studenci mają możliwość wyboru specjalności i seminariów dyplomowych podczas zorganizowanych w tym celu specjalnych spotkań, na których zapoznawani są z ich programem i specyfiką. O pierwszeństwie zapisów decyduje średnia ocen z II roku studiów (w wypadku seminarium licencjackiego) lub średnia ocen ze studiów licencjackich na seminarium magisterskim. Od roku 2012/2013 możliwe jest uruchomienie seminarium o mniejszej liczbie osób, nawet dla jednego studenta, zgodnie z indywidualnym przelicznikiem godzin w pensum. Sprawnie przebiega również organizacja naboru na specjalności. W każdym roku władze Instytutu są gotowe na negocjacje ze studentami w sprawie przygotowywanych specjalności, uruchamiane są zaś te, które cieszą się największym zainteresowaniem studentów (od lat niezmiennie te same: nauczycielska, edytorska i publicystyczno-dziennikarska). Studenci podczas spotkania z ZO PKA pozytywnie odnieśli się do bogatej w ich ocenie dostępności oferty specjalności jak również do sposobu ich wyboru oraz realizowanych w ich ramach treści.

Indywidualizacja procesu kształcenia odbywa się w głównej mierze poprzez możliwość wyboru przedmiotów fakultatywnych oraz przedmiotów z puli wykładów ogólnowydziałowych. Podczas spotkania z ZO PKA studenci pozytywnie ocenili rozwiązania

indywidualizacji w tym zakresie, zwracając także uwagę na możliwość wyboru specjalności oraz podkreślając szeroki zakres możliwych do realizacji przedmiotów i treści.

Regulamin Studiów Uniwersytetu Gdańskiego umożliwia również indywidualizację procesu kształcenia poprzez Indywidualny Plan Studiów (IPS). Jest on przeznaczony dla studentów niepełnosprawnych, samodzielnie wychowujących dzieci, studiujących przynajmniej na dwóch kierunkach lub specjalnościach, a także dla studentów odbywających część studiów w uczelniach zagranicznych. IPS pozwala na indywidualne ustalenie terminów zajęć, zaliczeń i egzaminów, ale także – w szczególnie uzasadnionych wypadkach – na zmianę organizacji studiów. Na kierunku filologia polska z IPS w roku 2014/2015 korzysta 11 studentów.

Dla studentów wybitnie uzdolnionych przeznaczony jest natomiast Indywidualny Program Kształcenia (IPK). Pozwala on na rozszerzenie zakresu wiedzy w ramach studiowanego kierunku lub specjalności albo na zmianę profilu kształcenia, łączenie dwóch lub więcej specjalności w obrębie jednego lub więcej kierunków, a także na udział studenta w pracach badawczych. Obecnie z IPK nie korzysta żaden student na ocenianym kierunku.

Osobną, niestandardową formą indywidualizacji procesu kształcenia jest program tutoringu, który rozpoczął się w roku akademickim 2014/2015 we współpracy z Collegium Wratislaviensis. W grupie tutorów znalazło się 3 pracowników naukowych IFP oraz 2 doktorantki, które uzyskały certyfikat tutora akademickiego i rozpoczęły cykl indywidualnych zajęć z chętnymi studentami i doktorantami Wydziału Filologicznego. W programie uczestniczyło dotąd około 30 studentów.

Studenci podczas spotkania z ZO PKA pozytywnie ocenili rozwiązania w zakresie indywidualizacji procesu kształcenia, mieli wiedzę na temat IPS i IPK, znali procedury formalne związane z tymi zagadnieniami i ocenili je jako przejrzyste. Podkreślili zwłaszcza zadowolenie z prowadzonego programu tutoringu.

Studenci niepełnosprawni są objęci na ocenianym kierunku specjalną opieką oraz korzystają z indywidualnego programu studiów. Obecnie na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych I i II stopnia kształcą się w sumie 14 studentów posiadających orzeczenie o stopniu niepełnosprawności.

2) Zakładane efekty kształcenia, treści programowe, formy zajęć oraz stosowane metody dydaktyczne tworzą spójną całość.

Założone dla ocenianego kierunku efekty kształcenia i treści programowe określone w sylabusach są generalnie spójne. Zastanawia jedynie, dlaczego efekt KW_06 na I stopniu „Ma uporządkowaną wiedzę ogólną dotyczącą metodologii badań literackich oraz jej tendencji

rozwojowych” nie jest realizowany według macierzy przez żaden z przedmiotów teoretycznoliterackich, a efekt „Ma uporządkowaną wiedzę szczegółową z zakresu teorii literatury” przyporządkowano przedmiotowi Stylistyka. Część językoznawcza. Osiąganiu efektów kształcenia sprzyjają wskazane w sylabusach metody dydaktyczne, dobór form zajęć (ćwiczenia, seminaria i wykłady) oraz treści programowe. Wśród metod wymieniane są najczęściej te tradycyjne: analiza tekstów z dyskusją, praca w grupach, ćwiczenia audytoryjne, wykład problemowy, wykład z prezentacją multimedialną, rozwiązywania zadań. Sylabusy nie uwzględniają jednak metod weryfikacji osiągnięcia efektów przedmiotowych, dlatego też trudno określić np., w jaki sposób nauczyciel ma zweryfikować osiągnięcie celu założonego na Warsztatach pisarskich (specjalność krytyka artystyczno-literacka): „student zdobywa umiejętność pisania tekstów przydatnych w pracy krytyka”, jeśli zajęcia odbywają się w formie i za pomocą metody wykładu. Myląc może być też nazwa przedmiotu, taka sama jak na specjalności na I stopniu publicystyczno-dziennikarskiej (sylabusy przedmiotów jednak różnią się od siebie).

Na I i II stopniu powtarzają się przedmioty historycznoliterackie, choć ich wymiar godzinowy i nazwy przedmiotów nieco różnią się od siebie. Sylabusy jednak przynoszą bardzo oszczędne informacje, które uzasadniałyby różnice między analogicznymi przedmiotami, np. Literaturą staropolską i Literaturą oświecenia na I stopniu oraz Literaturą polską od średniowiecza do oświecenia na stopniu II. W sylabusach do Literatury staropolskiej i przedmiotu na II poziomie w miejscu przeznaczonym na treści programowe czytamy bardzo podobne opisy, niewskazujące na poszerzenie problematyki opanowanej przez studenta na studiach licencjackich ani też odmienne sprofilowanie realizowanych na przedmiocie zagadnień: problematyka ćwiczeń na I stopniu to „analiza tekstów średniowiecznych, renesansowych i barokowych (oraz opracowań im poświęconych) w kontekście literatury, sztuki, filozofii i historii epoki, podobnie na II stopniu: „analiza tekstów staropolskich i oświeceniowych (oraz opracowań im poświęconych) w kontekście literatury, sztuki, filozofii i historii epoki”. Celem kształcenia obu tych przedmiotów jest zaś ogólnie sformułowane: „osiągnięcie określonych niżej zamierzonych efektów kształcenia w zakresie zdobywania wiedzy, umiejętności oraz postaw społecznych”.

Studenci podczas spotkania ZO PKA pozytywnie ocenili program kształcenia, a także stosowane formy i metody kształcenia. W ich ocenie są one dobrane w sposób prawidłowy, dostosowany do specyfiki realizowanego przedmiotu treści. Tak zbudowany program kształcenia oraz sposób realizacji zajęć w opinii studentów oraz ZO PKA w pełni pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.

Uwagi sformułowane podczas poprzedniej wizytacji dotyczyły list lektur, realizowanych na poszczególnych przedmiotach. Listy te zostały zmodernizowane wraz z przygotowywaniem sylabusów dostosowanych do KRK. Obecnie obowiązujący wybór opracowań jest bogaty i różnorodny, uwzględnia zarówno klasykę myśli humanistycznej i polonistycznej (polską i

obcą), jak i teksty najnowsze. Dobór literatury jest powiązany z treściami programowymi. Zarzut zatem należy oddalić, a zastosowane działania naprawcze uznać za skuteczne.

Generalnie stwierdzić należy, iż program kształcenia na gdańskiej polonistyce ma charakter tradycyjny, w niewielkim stopniu odróżniający stopień II od I – zmieniają się przede wszystkim proporcje między przedmiotami historyczno-, teoretycznoliterackimi i językoznawczymi, z naciskiem położonym na nowe metodologie na studiach magisterskich, brak jednak wyrazistego odróżnienia, także w modułach specjalnościowych. Przy tak skonstruowanym programie pojawia się zatem niebezpieczeństwo powielania pewnych treści kształcenia między I i II stopniem, które dotyczy przede wszystkim przedmiotów kierunkowych powracających na drugim poziomie pod podobnymi nazwami, a także bloków specjalnościowych. Z drugiej strony zaznaczyć należy, iż propozycja kontynuacji specjalności edytorskiej na II stopniu wyszła od studentów, dążących do pogłębienia wiedzy i umiejętności zdobytych na I stopniu. Pewne powielanie treści kształcenia, jak zauważają władze Instytutu, pojawić się może przy zmianie specjalności przez studenta na II stopniu, podczas realizacji tematów wprowadzających w jej treści nowych jej uczestników. Władze Instytutu zdają sobie sprawę z potrzeby zmian – planowana jest przebudowa programu studiów magisterskich, mająca na celu ich unowocześnienie i dostosowanie do wzrastającej liczby studentów niebędących absolwentami polonistycznych studiów licencjackich. Warto by przy wprowadzaniu tych zmian przemyśleć na nowo relacje między pierwszym a drugim poziomem kształcenia, także pod kątem specjalności, mając na względzie wyrazistsze rozróżnienie obu stopni.

Ocena końcowa 3 kryterium ogólnego⁴ W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Program studiów gdańskiej polonistyki pozwala na osiągnięcie kierunkowych celów i efektów kształcenia oraz uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta, także w zakresie modułów specjalnościowych. Również czas i miejsca odbywania praktyk umożliwiają realizację założonych celów i efektów. Kształcenie nauczycieli odbywa się zgodnie ze ministerialnymi standardami. System ECTS działa w sposób prawidłowy z zastrzeżeniem dotyczącym przypisania punktów niektórym wykładom; w sylabusie brak informacji o bilansie punktacji ECTS. Zachwiana została proporcja między wykładami a ćwiczeniami na niektórych specjalnościach. Program studiów zapewnia indywidualizację kształcenia.

2) Zakładane efekty kształcenia zasadniczo są spójne z formą prowadzenia zajęć i stosowanymi metodami dydaktycznymi, z zastrzeżeniem dotyczącym powielania treści kształcenia na II stopniu na niektórych przedmiotach. Także w ocenie studentów program kształcenia jest adekwatny do zakładanej sylwetki absolwenta oraz umożliwia osiągnięcie wszystkich zakładanych efektów kształcenia. Studenci mają możliwość indywidualizacji procesu kształcenia – w tym poprzez wdrażany program tutoringu. Studenci posiadają podstawową wiedzę na temat punktów ECTS.

4. Liczba i jakość kadry dydaktycznej a możliwość zagwarantowania realizacji celów edukacyjnych programu studiów.

- 1) Liczba pracowników naukowo-dydaktycznych i struktura ich kwalifikacji umożliwiają osiągnięcie założonych celów kształcenia i efektów realizacji danego programu.

Na wizytowanym kierunku zatrudnionych jest obecnie – na podstawie mianowania lub umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu - 71 osób. Zarówno liczba jak i struktura kwalifikacji kadry w pełni umożliwiają osiągnięcie założonych celów i efektów kształcenia, wśród pracowników naukowo-dydaktycznych jest bowiem 6 profesorów, 32 doktorów habilitowanych, 31 doktorów, 2 magistrów. Wśród pozostałych nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia dydaktyczne na ocenianym kierunku studiów są osoby o kompetencjach merytorycznych umożliwiających studentom filologii polskiej osiągnięcie efektów kształcenia w zakresie modułów specjalnościowych (filmoznawca, teatrolog, edytorzy, metodycy, psychologowie i pedagodzy).

- 2) Dorobek naukowy i kwalifikacje dydaktyczne kadry, zwłaszcza tworzącej minimum kadrowe, są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia; na kierunkach o profilu praktycznym w procesie kształcenia uczestniczą nauczyciele z doświadczeniem praktycznym, związanym z danym kierunkiem studiów.

Zgodnie z § 14 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r., poz. 1370), minimum kadrowe dla kierunku studiów pierwszego stopnia stanowi co najmniej trzech samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora. Z kolei dla studiów drugiego stopnia zgodnie z § 15 ust. 1 ww. rozporządzenia, minimum kadrowe stanowi co najmniej sześciu samodzielnych nauczycieli akademickich oraz co najmniej sześciu nauczycieli akademickich posiadających stopień naukowy doktora.

Uczelnia zadeklarowała do minimum kadrowego 63 nauczycieli akademickich, w tym 6 profesorów, 29 doktorów habilitowanych i 28 doktorów. Wobec tak dużej liczby nauczycieli zgłoszonych do minimum kadrowego w załączniku 5 dokonano szczegółowej oceny 22 osób, w tym osób nie zaliczonych przez ZO PKA do minimum kadrowego wraz z uzasadnieniem takiej decyzji. Pięciu osób nie można jednak zaliczyć do minimum kadrowego, bo dwoje reprezentuje dyscypliny niepowiązane z założonymi efektami kształcenia (teatrologię), dwie osoby przekroczyły limit minimów kadrowych określony w art. 112a ust. 1-2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, a w stosunku do jednej popełniono oba te uchybienia – jej dorobek jest stricte filmoznawczy (patrz załącznik 5). Wszystkie pozostałe osoby nie wymienione w załączniku 5 zostały także zaliczone do minimum kadrowego na ocenianym kierunku.

Ponieważ jednak po wyeliminowaniu z minimum kadrowego tych 5 osób liczy ono 58 osób, nadal warunki dotyczące minimum kadrowego pozostają spełnione z nawiązką.

Do minimum kadrowego ocenianego kierunku można zatem formalnie zaliczyć 58 osób. Na poziomie studiów pierwszego stopnia minimum kadrowe ocenianego kierunku tworzy 35 pracowników samodzielnych, tj. profesorów i doktorów habilitowanych oraz 25 ze stopniem naukowym doktora. Na poziomie studiów drugiego stopnia do minimum kadrowego wskazano 45 nauczycieli akademickich, w tym 35 z grupy pracowników samodzielnych, tj. profesorów i doktorów habilitowanych oraz 10 ze stopniem naukowym doktora. 44 pracowników naukowych zaliczono do minimum kadrowego I i II stopnia.

W teczkach osobowych znajdują się dokumenty pozwalające na uznanie wszystkich deklarowanych tytułów i stopni naukowych. Zgodnie z art. 9a ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, na wizytowanym kierunku Uczelnia zaliczyła do minimum kadrowego na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia tylko nauczycieli akademickich zatrudnionych w pełnym wymiarze czasu pracy, na podstawie złożonych przez nich oświadczeń, o których mowa w art. 112a Ustawy. Dla wszystkich nauczycieli zadeklarowanych do minimum kadrowego na studiach pierwszego i drugiego stopnia Uczelnia stanowi podstawowe miejsce pracy. Analiza obciążenia nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe pozwala stwierdzić, że wszyscy nauczyciele akademicy spełniają warunki określone w § 13 ust. 2 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia, zgodnie z którym nauczyciel akademicki może być zaliczony do minimum kadrowego, jeżeli w danym roku akademickim prowadzi na danym kierunku studiów zajęcia dydaktyczne w wymiarze co najmniej 30 godzin zajęć dydaktycznych – w przypadku samodzielnego nauczyciela akademickiego lub 60 godzin zajęć dydaktycznych – w przypadku nauczyciela akademickiego posiadającego stopień naukowy doktora lub kwalifikacje drugiego stopnia.

Wszystkie osoby zgłoszone do minimum kadrowego na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia spełniają warunek zatrudnienia w Uczelni nie krócej niż od początku semestru studiów wynikający z § 13 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 r., poz. 1370). Umowy o pracę zawierają wymagane prawem elementy

Z punktu widzenia formalnego, minimum kadrowe spełnia wymagania określone w § 14 ust. 1 oraz 15 ust. 1 rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia z dnia 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia.

Na kierunku filologia polska kształci się obecnie 427 studentów na studiach stacjonarnych oraz 54 studentów na studiach niestacjonarnych, łącznie na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych I i II stopnia kształci się 481 osób. Minimum kadrowe na kierunku Filologia polska I i II stopnia obu stopni studiów wynosi 58 nauczycieli akademickich, co oznacza, że stosunek liczby nauczycieli do liczby studentów wynosi 1:8,2, nie przekracza więc określonej rozporządzeniem proporcji 1:120.

Konkludując – struktura kwalifikacji, dorobek naukowy i doświadczenie dydaktyczne nauczycieli zaliczanych do minimum kadrowego oraz relacja między liczbą nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe a liczbą studentów ocenianego kierunku umożliwiają osiągnięcie wysokiej jakości kształcenia.

Minimum kadrowe na ocenianym kierunku nie budzi żadnych zastrzeżeń również pod względem merytorycznym. Wszystkie osoby wskazane do minimum kadrowego ocenianego kierunku posiadają dorobek w obszarze nauk humanistycznych, w dziedzinie nauk humanistycznych, w dyscyplinach literaturoznawstwo i językoznawstwo, do których odnoszą się program studiów i efekty kształcenia na ocenianym kierunku. Wśród nauczycieli akademickich wskazanych do minimum kadrowego są uczeni o silnej pozycji w ogólnopolskim środowisku naukowym, o obfitym, wartościowym merytorycznie dorobku i bogatym doświadczeniu dydaktycznym. Analiza składu minimum kadrowego w latach 2012-2015 wykazała, że jest ono stabilne zarówno w grupie samodzielnych nauczycieli akademickich, jak i w grupie pracowników naukowo- dydaktycznych posiadających stopień naukowy doktora.

ZO PKA zgodnie z harmonogramem pracy zaplanował przeprowadzenie hospitacji 4 zajęć. Jednakże już w trakcie pobytu okazało się, że na 2 z 4 zaplanowanych zajęć były przeprowadzane pisemne kolokwia zaliczające dany przedmiot, stąd też członkowie ZO PKA przeprowadzili ostatecznie hospitację 2 zajęć. Tym niemniej należy podkreślić, że hospitowane przez ZO PKA w trakcie wizytacji zajęcia dydaktyczne zasługiwały na dobrą ocenę ze względu na ich wysoki poziom metodyczny i merytoryczny oraz relację między prowadzącymi a studentami (załącznik 6).

- 3) Jednostka prowadzi politykę kadrową sprzyjającą podnoszeniu kwalifikacji i zapewnia pracownikom warunki rozwoju naukowego i dydaktycznego, w tym także przez wymianę z uczelniami i jednostkami naukowo-badawczymi w kraju i za granicą.

Politykę kadrową władz Instytutu Filologii Polskiej i Wydziału Filologicznego należy ocenić jako dostosowaną do możliwości finansowych Wydziału i Uczelni. Zasady polityki kadrowej opierają się na przepisach prawa, ministerialnych ustawach i rozporządzeniach oraz Statucie UG, który określa precyzyjnie okres zatrudnienia nauczycieli akademickich z tytułem doktora na stanowisku adiunkta, co silnie dyscyplinuje i motywuje młodszych pracowników naukowych. IFP wspiera rozwój naukowy pracowników w sposób systemowy i na wiele

sposobów; jednym z nich jest system grantów dla młodych naukowców (do 35 roku życia), z których opłacają oni część swoich badań, dofinansowywanych także z budżetu na działalność statutową. Z tego samego budżetu są też finansowane książki „na stopień”.

Zatrudnienie nauczycieli akademickich na ocenianym kierunku odbywa się na zasadzie konkursu, choć w ostatnich latach takich sytuacji było niewiele. Duża liczba tworzących kadre polonistyczną nauczycieli akademickich, ich wysokie kompetencje merytoryczne ściśle związane z treściami kształcenia objętymi programem umożliwiają osiągnięcie wszystkich założonych efektów kształcenia, a przydział zajęć poszczególnym osobom nie budzi wątpliwości, dokonuje się bowiem w każdym wypadku zgodnie z potwierdzonymi dyplomami i dorobkiem naukowym zainteresowaniami badawczymi pracowników naukowo-dydaktycznych. Weryfikacji kompetencji prowadzących służą m.in. ankiety ewaluacyjne i hospitacje – ich wyniki są brane pod uwagę przy przydziale zajęć oraz okresowej ocenie pracownika.

Merytoryczne wsparcie uzyskują pracownicy również dzięki regularnym zebraniom naukowym prowadzonym w ramach katedr, wydziału i towarzystw naukowych (m.in. Towarzystwa Literackiego im. A. Mickiewicza oraz Towarzystwa Miłośników Języka Polskiego). W IFP działa poza tym 15 międzykatedralnych pracowni badawczych, wychodzą cztery instytutowe czasopisma naukowe, w których publikują pracownicy i doktoranci. Innym sposobem wsparcia prac badawczych i awansów naukowych kadry polonistycznej jest elastyczne dostosowywanie przydziału zajęć do rytmu pracy nauczycieli akademickich, a także umożliwianie młodszym pracownikom naukowym działań branych pod uwagę w procedurach awansów naukowych (prowadzenie seminariów magisterskich, udział w promowaniu doktorów w charakterze promotora pomocniczego). Do systemu motywacyjnego należą też nagrody rektorskie za działalność naukową i dydaktyczną, ale – zdaniem kadry obecnej na spotkaniu z ZO PKA – nagród tych jest zbyt mało (w ubiegłym roku 3).

Taka polityka kadrowa, w której dużą wagę przywiązuje się do wspierania rozwoju naukowego pracowników, mierzona liczbą awansów naukowych w IFP okazała się skuteczna: w ciągu ostatnich pięciu lat czterech członków kadry polonistycznej uzyskało tytuł profesora, dwudziestu – stopień doktora habilitowanego, dwoje – stopień doktora. W tej chwili niemal połowa kadry ocenianego kierunku to samodzielni pracownicy naukowci.

W IFP i na Wydziale Filologicznym wspiera się także rozwój dydaktycznych kompetencji pracowników. Służy temu system regularnych hospitacji zwłaszcza młodych pracowników naukowych (ZO PKA oglądał arkusze hospitacyjne), przede wszystkim jednak liczne szkolenia z zakresu dydaktyki akademickiej, jakości kształcenia, e-learningu, emisji głosu, tutoringu itd.). Zebrani na spotkaniu z ZO PKA nauczyciele akademicy wysoko oceniali przydatność tych szkoleń.

Zebrani na spotkaniu z ZO PKA przedstawiciele kadry polonistycznej wskazali pozytywne elementy polityki kadrowej Instytutu Filologii Polskiej i Wydziału Filologicznego, takie jak starania władz, by w miarę skromnych możliwości i centralizacji finansowania w Uczelni wspierać rozwój naukowy pracowników poprzez finansowanie publikacji „na stopień” i dofinansowywanie innych publikacji, umożliwianie wyjazdów naukowych i udziału w szkoleniach, dopasowywanie harmonogramu zajęć do potrzeb pracowników finalizujących awanse zawodowe. Do minusów tej polityki zaliczali nierówne rozkładanie obciążeń w roku akademickim, centralizację finansowania, która doprowadziła do sytuacji, w której kosztowna budowa kampusu uniwersyteckiego pochłonięła większość funduszy kosztem pensji pracowników i środków na działalność naukową. Z największą goryczą mówili jednak o pozostawieniu filologii polskiej w starej, zbudowanej ze szkodliwych dla zdrowia materiałów siedzibie, podczas gdy kilka innych kierunków Wydziału Humanistycznego przeniósł się do nowoczesnego, komfortowego kampusu.

Ocena końcowa 4 kryterium ogólnego W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia *kryteriów szczegółowych*

1) Liczba pracowników naukowo – dydaktycznych i struktura ich kwalifikacji umożliwiają osiągnięcie założonych celów i efektów kształcenia założonych dla realizowanego na ocenianym kierunku programu.

2) Dorobek naukowy, merytoryczne i dydaktyczne kwalifikacje kadry ocenianego kierunku są adekwatne do realizowanego programu i założonych dla niego efektów kształcenia, związane z treściami i efektami kształcenia kompetencje kadry pozwalają na prawidłową obsadę zajęć z przedmiotów objętych programem. Wymagania dotyczące minimum kadrowego dla ocenianego kierunku, poziomu i profilu kształcenia oraz relacji między liczbą nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe a liczbą studentów ocenianego kierunku studiów są spełnione z naddatkiem.

3) Prowadzona na ocenianym kierunku polityka kadrowa nie budzi większych zastrzeżeń, jest też w dużej mierze zdeterminowana okolicznościami zewnętrznymi (niż demograficzny, trudna sytuacja finansowa Uczelni); stosowane procedury doboru i weryfikacji kadry są jawne i przejrzyste; IFP zapewnia swoim pracownikom – na miarę swoich ograniczonych finansowo możliwości – wsparcie rozwoju naukowego i umiejętności dydaktycznych. O efektywności tego systemu dobrze świadczy liczba zdobytych w ostatnich pięciu latach awansów naukowych.

5. Infrastruktura dydaktyczna i naukowa, którą dysponuje jednostka a możliwość realizacji zakładanych efektów kształcenia oraz prowadzonych badań naukowych.

Siedziba kierunku mieści się w budynku znajdującym się wprawdzie na terenie kampusu, ale pochodzącym z lat sześćdziesiątych ubiegłego wieku i dość mocno odbiegającym od standardu nowych budynków kampusu. IFP ma do dyspozycji jedną dużą salę audytoryjną,

12 sal ćwiczeniowych i wydziałową pracownię komputerową na 15 stanowisk. Studenci gdańskiej polonistyki mogą też korzystać ze stanowisk komputerowych i dwóch sal audiowizualnych w Bibliotece Głównej. Liczba i rozmiar sal audytoryjnych i ćwiczeniowych, wyposażenie IFP (wprawdzie dosyć skromne) w sprzęt audiowizualny i elektroniczny (pracownicy wspomagają się też sprzętem zakupionym w ramach grantów), są adekwatne do liczby studentów i specyfiki kierunku. W siedzibie IFP oraz w Bibliotece UG jest Internet bezprzewodowy WiFi. W opinii studentów wyrażonej na spotkaniu, którą ZO PKA podziela w pełni, infrastruktura lokalowa wymaga unowocześnienia pod względem powierzchni sal, jakości i ilości sprzętu komputerowego i multimedialnego.

Zasoby biblioteczne oddane do dyspozycji studentów polonistyki są bogate i w pełni dostosowane do specyfiki kierunku i założonych dla niego efektów kształcenia. Studenci mieli dotąd dostęp do znajdującej się w budynku Wydziału Filologicznego bogato zaopatrzonej (450 tysięcy woluminów) Biblioteki Humanistycznej, która jest obecnie przenoszona do nowego budynku neofilologii położonego w odległości kilkuset metrów. Poloniści dalej mają w swej siedzibie dostęp do bibliotek katedralnych oraz specjalistycznego księgozbioru pracowni badawczych, przede wszystkim jednak korzystają ze zbiorów znajdującej się w bezpośrednim sąsiedztwie wyposażonej w nowoczesny sprzęt (stanowiska komputerowe, kserografy, drukarki, skanery, e-czytniki) Biblioteki UG, której księgozbiór liczy przeszło milion woluminów, zbiór czasopism przekroczył 300 tysięcy woluminów, oferuje też studentom 3 mln e-książek oraz ponad 100 tys. tytułów czasopism elektronicznych.

Do dyspozycji studentów pozostają poza tym gdańska Biblioteka PAN oraz Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna i jej 30 filii. Studenci ocenianego kierunku mają też dostęp do zasobów Wirtualnej Biblioteki Nauki oraz multimedialnej Biblioteki Manhattan.

Zarówno w siedzibie polonistów jak i w Bibliotece UG znajdują się ułatwienia dla niepełnosprawnych: podjazdy, windy, specjalne toalety. W siedzibie filologii polskiej sale i gabinety oznaczone są dodatkowo w alfabecie Braille'a, a w BUG studenci niedowidzący mogą korzystać z powiększalników ekranowych.

Ocena końcowa 5 kryterium ogólnego⁴ W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Baza dydaktyczna służąca realizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku umożliwia osiągnięcie założonych efektów kształcenia i jest adekwatna do specyfiki kierunku. Infrastruktura dydaktyczna jest przystosowana do potrzeb studentów niepełnosprawnych. Studenci mają zapewniony wystarczający dostęp do biblioteki oraz zasobów elektronicznych.

6. Badania naukowe prowadzone przez jednostkę w zakresie obszaru/obszarów kształcenia, do którego został przyporządkowany oceniany kierunek studiów.

Rezultaty prowadzonych badań naukowych są wykorzystywane w procesie kształcenia; na kierunkach o profilu ogólnoakademickim jednostka stwarza studentom możliwość uczestnictwa w badaniach naukowych oraz zdobycia wiedzy i umiejętności przydatnych w pracy naukowo-badawczej.

W IFP UG prowadzone są badania naukowe koncentrujące się wokół sześciu tematów badawczych: 1. Literatura, kultura i sztuka w obliczu przemian paradygmatów badawczych; 2. Historie, biografie, teksty w kontekście krótkotrwałych koniunktur i zjawisk długiego trwania; 3. Widowiskowe i performatywne wymiary kultury dawnej i współczesnej; 4. Język polski, literatura i kultura w szkole – dawniej i dziś; 5. Polszczyzna dawna i współczesna; 6. Kaszubszczyzna gwarowa i literacka. Badania te są w dużej części prowadzone w ramach 16 międzyinstytutowych specjalistycznych pracowni badawczych, m.in. pracowni Schulzowskiej, Oświeceniowej, teatrologicznej, filmoznawczej, kaszubistycznej, metodycznej). Każda z tych pracowni gromadzi związane ze swoim charakterem publikacje i inne materiały oddawane w miarę potrzeb do dyspozycji pracowników IFP i innych instytutów WH prowadzących zbliżone tematycznie badania. Plonem pracy badawczej kadry ocenianego kierunku, czego dowodzi załącznik nr 1 do Raportu samooceny, są regularnie publikowane liczne monografie i artykuły naukowe zamieszczane w uczelnianych, krajowych i zagranicznych pismach, referaty wygłaszane na konferencjach naukowych w Polsce i poza jej granicami. Prowadzone w IFP badania naukowe finansowane są głównie z dotacji na działalność statutową, źródłem doraźnego wsparcia finansowego są też środki wydziałowe. Pracownicy IFP pokrywają część swoich badań z grantów (w ostatnim roku były to 3 granty NCN i NPRH).

Prowadzone w IFP badania naukowe mają bezpośredni wpływ na proces dydaktyczny, znajdują bowiem swoje odzwierciedlenie w tematyce zajęć (zwłaszcza fakultatywnych i specjalnościowych oraz wykładów monograficznych), seminariów magisterskich, prac dyplomowych i doktoratów. W część realizowanych przez siebie tematów badawczych oraz organizowanych w Instytucie konferencji prowadzący włączają studentów i doktorantów, umożliwiając im następnie publikację pierwszych tekstów naukowych. Wybijający się studenci stają się członkami pracowni badawczych. Przybyli na spotkanie z ZO PKA studenci potwierdzili swój udział w badaniach naukowych prowadzonych w IFP.

Jednym z elementów działalności naukowej jest praca w kołach w ramach studenckiego ruchu naukowego. Na Wydziale Filologicznym działa 7 kół adresowanych do studentów kierunku filologia polska: Koło Naukowe Polonistów, Koło Teoretyków Literatury, Koło Naukowe Filmoznawców, Koło Naukowe „Młodzi Dydaktycy”, Koło Naukowe „Pozytywnie Zakręcenie”, Dziennikarskie Koło Naukowe i Naukowe Koło Teatrologów. W ramach działalności Koła Naukowego Filmoznawców studenci przygotowują co roku czasopismo „Przezrocze”, jak również podejmują się organizacji konferencji np. „Sacrum w kinie: dekadę później” (7-9.12.2011) oraz „Kinokontrowersje” (25-26.06.2014). Koło naukowe „Pozytywnie zakręcenie” również skupiło się oprócz działalności obejmującej analizę literatury, organizacji

konferencji, np. Ogólnopolska Studencka Konferencja Naukowa „Fascynacja, zachwyt, zakręcenie w polskiej literaturze XIX wieku” (26.09.2014). Koło Naukowe Teoretyków Literatury w swoich pracach badawczych podejmuje tematykę związaną z teorią, metodologią oraz antropologią literatury. Członkowie koła również podejmują się organizacji konferencji np. Ogólnopolska Konferencja Naukowa Studentów i Doktorantów „(Nie)prawda?” (26–27.04.2012, Ogólnopolska Konferencja Naukowa Studentów i Doktorantów „(Nie)miejsca” (22.04.2013).

Studenci podejmują działalność naukową także poza strukturami studenckiego ruchu naukowego – bezpośrednio we współpracy z nauczycielami akademickimi. Przykładem może być udział w pracach Pracowni Schulzowskiej, czy w ramach prac Katedry Polonistyki Stosowanej gdzie studenci biorą udział w badaniach: „Dydaktyka literatury i języka polskiego w gimnazjum w świetle nowej podstawy programowej”.

Owocem pracy naukowej studentów są liczne (potwierdzone przez ZO PKA) publikacje. Studenci podczas spotkania z ZO PKA pozytywnie ocenili możliwość prowadzenia własnych badań naukowych, podkreślając przy tym otwartość Wydziału i nauczycieli akademickich oraz wsparcie w podejmowanych inicjatywach.

Pracownicy IFP prowadzą też współpracę z innymi uczelniami krajowymi i zagranicznymi jako organizatorzy i uczestnicy konferencji, współorganizatorzy ogólnopolskich projektów (np. program tutoringu we współpracy z Collegium Wratislaviensis), członkowie redakcji krajowych i zagranicznych czasopism. Wprawdzie tylko nieliczni wyjeżdżają za granicę w ramach programu Erasmus, ale regularne kontakty z zagranicznymi uczelniami, głównie o charakterze dydaktycznym, łączą IFP z uczelniami z Niemiec, Rosji, Ukrainy, Białorusi, Słowenii, Węgier. Kontakty te są częściowo sformalizowane jako umowy z Podkarpackim Uniwersytetem Narodowym im. Wasyla Stefanyka w Iwanofrankowsku (Ukraina), Grodzieńskim Uniwersytetem Państwowym im. Janki Kupały (Białoruś), Uniwersytetem Stambulskim (Turcja). Członkowie kadry IFP biorą udział w krajowych i zagranicznych projektach, redagują wspólne książki, a kontakty te przekładają się na nowe tematy i metody dydaktyczne realizowane w procesie kształcenia na ocenianym kierunku.

Ocena końcowa 6 kryterium ogólnego⁴ W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryterium szczegółowego

Indywidualne i zespołowe badania prowadzone w IFP UG przynoszą wymierne efekty w postaci licznych publikacji; pracownicy utrzymują umiarkowane intensywne kontakty z krajowymi i zagranicznymi jednostkami naukowymi, polegające przede wszystkim na wymianie dydaktycznej. Wszystkie te działania przekładają się na proces kształcenia i jego efekty, służą bowiem poszerzaniu kompetencji merytorycznych i dydaktycznych kadry. Studenci uczestniczą w badaniach naukowych w ramach działalności w studenckim ruchu

naukowym, jak również współpracując bezpośrednio z nauczycielami akademickimi. Biorą udział w organizacji konferencji oraz samodzielnie publikują prace naukowe.

7. Wsparcie studentów w procesie uczenia się zapewniane przez Uczelnię.

- 1) Zasady i procedury rekrutacji studentów są przejrzyste, uwzględniają zasadę równych szans i zapewniają właściwą selekcję kandydatów na dany kierunek studiów,

Zasady rekrutacji określa Uchwała nr 27/13 Senatu Uniwersytetu Gdańskiego z dnia 25 kwietnia 2013 roku w sprawie *warunków i trybu rekrutacji kandydatów na studia stacjonarne i niestacjonarne w Uniwersytecie Gdańskim w roku akademickim 2014/2015*. Rekrutacja ma charakter konkursowy (konkurs świadectw) i odbywa się drogą elektroniczną. Przewidziano zasady rekrutacji dla kandydatów z tzw. „starą maturą” (Uchwała Senatu UG nr 29/10) oraz laureatów i finalistów Olimpiady Literatury i Języka Polskiego (przyjmowani są poza listą rankingową zgodnie z Uchwałą Senatu UG nr 39/14), a także osób legitymujących się maturą międzynarodową.

Rekrutacja na studia I stopnia odbywa się w oparciu o listę rankingową na której pozycja zależy od wyników egzaminu maturalnego z przedmiotów: język polski (mnożnik 0,5), język obcy (mnożnik 0,2), przedmiot do wyboru spośród historii, WOS, historii sztuki, matematyki, geografii, fizyki i astronomii, biologii lub drugiego języka obecnego (mnożnik 0,3). Jeżeli kandydat zdawał egzamin na poziomie rozszerzonym to dodatkowo mnożnik przedmiotu mnoży się raz 1,5.

Rekrutacja na studia II stopnia odbywa się na podstawie postępowania konkursowego w skład którego wchodzi ocena z dyplomu studiów I stopnia (§ 7 ust. 2 i 3 uchwały rekrutacyjnej określa sposób przeliczania punktów z oceny) oraz w przypadku osób z taką samą liczbą punktów kryterium dodatkowe jakim jest średnia ocen ze studiów I stopnia. O przyjęcie na studia II stopnia może wnioskować absolwent każdego kierunku studiów. W procesie rekrutacji kandydat na studenta wskazuje którą ścieżkę specjalnościową chce realizować w ramach studiów.

Informacje o procesie i kryteriach rekrutacji są powszechnie dostępne na stronie internetowej Uczelni. Studenci podczas spotkania z ZO PKA pozytywnie ocenili kryteria rekrutacji, a także dostęp do wszelkich informacji w tym zakresie. W ich ocenie kryteria są sprawiedliwe i nie zawierają przepisów dyskryminujących jakiegokolwiek grupy osób. W ocenie studentów szeroki zakres przedmiotów uprawniających do udziału w rekrutacji – zwłaszcza przedmiotów nie humanistycznych – negatywnie wpływa na realną i prawidłową selekcję potencjalnych kandydatów.

- 2) System oceny osiągnięć studentów jest zorientowany na proces uczenia się, zawiera standardowe wymagania i zapewnia przejrzystość oraz obiektywizm formułowania ocen.

System oceny osiągnięć studentów określony jest w § 23 pkt. 1 Regulaminu studiów, który określa procentowe wymagania dla poszczególnych ocen, które otrzymuje student w toku studiów. Rada Wydziału może dokonać zmian tych kryteriów. Kryteria oceny dla poszczególnych przedmiotów zawarto w sylabusach. Ocena cząstkowa polega głównie na ocenie przygotowania studenta do zajęć, aktywności w trakcie zajęć, przygotowanie pracy pisemnej, prezentacji. Końcowa weryfikacja odbywa się zazwyczaj w formie pisemnego bądź ustnego zaliczenia, a także poprzez ocenę dłuższej samodzielnej pracy pisemnej. W sylabusach wskazano również składowe procentowe oceny końcowej, w skład której wchodzi zazwyczaj wynik testu końcowego oraz oceny z weryfikacji cząstkowej.

Przyjęty system oceny można ocenić za przejrzysty i obiektywny, gdyż nie przewiduje dyskryminacji żadnej grupy studentów. Zasady oceny sformułowano w sposób zrozumiały. Studenci są zapoznawani z warunkami zaliczenia przedmiotu na pierwszych zajęciach. Przyjęty system oceny uwzględnia weryfikację efektów kształcenia z zakresu wiedzy, umiejętności oraz kompetencji i w ocenie studentów odnosi się do wszystkich zakładanych efektów kształcenia.

Studenci podczas spotkania z ZO PKA zasady oceny osiągnięć ocenili pozytywnie. W ich ocenie zasady są sprawiedliwe i jednolite wobec wszystkich studentów. Nauczyciele akademicki przestrzegają zadeklarowanych metod i kryteriów oceny. Pytania egzaminacyjne odnoszą się do realizowanych treści przedmiotowych.

Studenci w ramach ankiety oceniającej zajęcia dydaktyczne (nauczyciela akademickiego) mogą wyrazić swoje opinie dotyczące zasad oceny: oceniając, czy nauczyciel akademicki określił zasady zaliczenia na pierwszych zajęciach oraz czy zakres i forma zaliczenia były zgodne z treściami kształcenia.

- 3) Struktura i organizacja programu ocenianego kierunku studiów sprzyja krajowej i międzynarodowej mobilności studentów.

Zasady dotyczące punktacji ECTS określa § 24 i § 25 Regulaminu studiów oraz regulacje Uczelnianego Zespołu ds. Zapewniania Jakości. Studenci podczas spotkania z ZO PKA posiadali podstawową wiedzę na temat punktów ECTS i korzyści z nich wynikających – głównie kojarząc je z programami mobilności międzynarodowej, stąd ocena prawidłowości oszacowania punktów ECTS w opinii studentów była niemożliwa. Zgodnie z Regulaminem studiów studenci mogą mieć uznane efekty kształcenia i punkty ECTS zdobyte w innych jednostkach. W opinii studentów, których znajomi uczestniczyli w programach wymiany, Jednostka wspiera studentów w zakresie uznawalności punktów ECTS i efektów kształcenia.

Informacje o programach mobilności są ogólnodostępne – na stronie internetowej jak również w gablotach informacyjnych.

Studenci ocenianego kierunku w niewielkim stopniu korzystają z programu Erasmus (w roku 2012/2013 – 2 studentów wyjeżdżających, w roku 2013/2014 2 studentów wyjeżdżających i 1 przyjeżdżający, w roku 2014/2015 4 studentów wyjeżdżających i 6 przyjeżdżających). Studenci jako niski poziom zainteresowania wyjazdami wskazali kwestie finansowe oraz niechęć do dłuższego rozstania z rodziną i znajomymi. O udziale w programie Erasmus decyduje postępowanie rekrutacyjne, w zakres którego wchodzi ocena motywacji studenta do wyjazdu jak również znajomość języka obcego. Studenci stosowane kryteria ocenili za sprawiedliwe, dostępne oferty wyjazdów za atrakcyjne.

Studenci podczas spotkania z ZO PKA przeciętnie ocenili jakość lektoratów realizowanych w trakcie programu kształcenia. W ramach programu i oferty kierowanej do studentów ocenianego kierunku nie przewidziano zajęć realizowanych w języku obcym.

Jednostka w ramach współpracy międzynarodowej podjęła w ramach umów współpracę z Podkarpackim Uniwersytetem Narodowym im. Wasyla Stefanyka w Iwanofrankowsku (Ukraina) oraz Grodzieńskim Uniwersytetem Państwowym im. Janki Kupały (Białoruś) i Uniwersytetem Stambulskim (Turcja). W ramach podjętych działań organizowane są pojedyncze wykłady, seminaria i spotkania ze studentami.

- 4) System pomocy naukowej, dydaktycznej i materialnej sprzyja rozwojowi naukowemu, społecznemu i zawodowemu studentów oraz skutecznemu osiągnięciu założonych efektów kształcenia.

Opieka naukowa

Proces dyplomowania reguluje rozdział 5 (Prace i egzaminy dyplomowe) Regulaminu studiów. Obejmuje on napisanie pracy dyplomowej i zdanie egzaminu dyplomowego. Promotorem pracy magisterskiej jest osoba posiadająca tytuł naukowy profesora lub stopień naukowy doktora habilitowanego, natomiast pracy licencjackiej osoba posiadającej co najmniej stopień naukowy doktora. Studenci mają zapewnioną swobodną możliwość wyboru promotora pracy dyplomowej. Studenci podczas spotkania z ZO PKA pozytywnie ocenili możliwość wyboru promotora i indywidualnego ustalenia tematu pracy dyplomowej. Są usatysfakcjonowani przebiegiem współpracy z promotorem, w tym organizacją seminariów dyplomowych. W ich ocenie zakres prowadzonych prac dyplomowych jest spójny ze specyfiką kierunku. Zgodnie z Zarządzeniem nr 26/R/13 Rektora UG z dnia 15 lutego 2013 roku w sprawie *postępowania z pracami dyplomowymi studentów Uniwersytetu Gdańskiego* oraz Zarządzeniem nr 1/F010/2014 Dziekana Wydziału Filologicznego z dnia 06 marca 2014 roku *Regulamin sprawdzania prac dyplomowych programem antyplagiatowym na Wydziale Filologicznym Uniwersytetu Gdańskiego* wszystkie prace dyplomowe poddawane są sprawdzeniu programem antyplagiatowym. Studenci podczas spotkania z ZO PKA posiadali wiedzę na ten temat i pozytywnie ocenili przyjęte rozwiązania.

Studenci w ramach studenckiego ruchu naukowego mają możliwość działania w istniejących kołach naukowych, jak również mogą rejestrować własne koła. Dla studentów ocenianego kierunku dedykowanych jest 7 kół naukowych: Koło Naukowe Polonistów, Koło Teoretyków Literatury, Koło Naukowe Filmoznawców, Koło Naukowe „Młodzi Dydaktycy”, Koło Naukowe „Pozytywnie Zakręcenie”, Dziennikarskie Koło Naukowe i Naukowe Koło Teatrologów. Działalność skupia się wokół tematyki badawczej związanej z kierunkiem. Koła nie posiadają stałego finansowania, mogą korzystać z finansowania celowego od Prorektora ds. studenckich, czy od samorządu studenckiego. Członkowie kół naukowych wielkość finansowania ocenili za niewystarczającą, jednak wskazali, iż wynika ona głównie z sytuacji finansowej UG.

W ramach prowadzonych inicjatyw naukowych studenci mogą korzystać z infrastruktury, a zwłaszcza księgozbioru, Jednostki. Zakres opieki naukowej został przez studentów oceniony pozytywnie.

Opieka dydaktyczna

Studenci mają zapewnioną opiekę dydaktyczną nauczycieli akademickich podczas konsultacji (dwa razy w tygodniu oraz osobny dyżur dla studentów studiów niestacjonarnych). Informacje o terminie i miejscu konsultacji są dostępne za stronie internetowej. Dodatkowo studenci mogą kontaktować się z nauczycielami drogą elektroniczną. Studenci podczas spotkania z ZO PKA pozytywnie ocenili dostępność nauczycieli akademickich, ze szczególnym uwzględnieniem kontaktu elektronicznego. Podkreślili również otwartość nauczycieli na inicjatywy studenckie. W ramach prowadzonych zajęć dydaktycznych nauczyciele udostępniają studentom materiały dydaktyczne z zakresu treści obowiązkowych, jak również treści dodatkowych. Studenci ocenili pozytywnie przydatność tych materiałów.

W ramach przygotowania do niektórych egzaminów nauczyciele akademiccy prowadzą repetytoria przed egzaminami, których celem jest synteza zdobytych w toku studiów informacji jak również wyjaśnienie kwestii wątpliwych i problematycznych. Studenci podczas spotkania z ZO PKA bardzo pozytywnie ocenili rozwiązania w tym zakresie, podkreślając, iż poza repetytoriami mogą także liczyć na pomoc nauczycieli w czasie konsultacji.

Studenci mają zapewnioną indywidualizację ścieżki kształcenia poprzez możliwość studiowania według Indywidualnego Planu Studiów (§ 34 Regulaminu studiów – dedykowany studentom niepełnosprawnym, znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej lub studiującym minimum dwa kierunki) lub Indywidualnego Programu Kształcenia (§ 35 Regulaminu studiów – przewidziane dla studentów wybitnie uzdolnionych). Dodatkowo studenci mogą korzystać z programu tutoringu mającego na celu indywidualne rozwijanie zainteresowań studenta pod opieką tutora. W ramach programu kształcenia przewidziany jest wybór specjalności, wykładów fakultatywnych i przedmiotów do wyboru. Studenci

podczas spotkania z ZO PKA posiadali wiedzę na temat dostępnych form indywidualizacji i ocenili pozytywnie ich dostępność oraz sposób ich otrzymywania, czy wyboru.

Informacje związane z poszczególnymi przedmiotami znajdują się w sylabusach do których dostęp jest zapewniony poprzez portal studenta. W sylabusie znajdują się niezbędne dla studentów informacje, np. cele i efekty kształcenia, treści kształcenia, wymiar godzinowy, ECTS, forma i warunki zaliczenia, osoby prowadzące przedmiot, wykaz literatury, form i metod dydaktycznych. Studenci podczas spotkania ZO PKA wskazali, iż wiedzą gdzie umieszczony jest sylabus, jednak w zdecydowanej większości nie korzystają z informacji tam zawartych, gdyż jak podali nie czują takiej potrzeby. Nieliczne osoby korzystające z sylabusów wskazały, iż w ich ocenie zawarte w nim informacje są kompletne i przydatne w toku studiów.

Kształcenie na studiach stacjonarnych odbywa się od poniedziałku do piątku, natomiast na studiach niestacjonarnych podczas zjazdów weekendowych. Studenci podczas spotkania z ZO PKA pozytywnie ocenili organizację roku akademickiego, sesji, a także tygodniowe plany zajęć. Zgłosili jedynie uwagę, iż w ich ocenie zasadniejsze byłoby ustalenie planie tygodniowym przedmiotów odbywających się co dwa tygodnie na zajęcia cotygodniowe (zwłaszcza w przypadku zajęć które nie wymagają przygotowania z większego zakresu materiału). Informacje związane z organizacją roku akademickiego wraz z planami zajęć są ogólnodostępne na stronie internetowej.

Za obsługę administracyjną odpowiedzialny jest dziekanat. Studenci ocenili wysoko kompetentność obsługi oraz rzetelność uzyskiwanych informacji. Godziny pracy dziekanatu są dostosowane do potrzeb studentów stacjonarnych i niestacjonarnych.

Informacje związane z tokiem kształcenia znajdują się na stronie internetowej Wydziału, w portalu studenta, a także w gablotach informacyjnych. W sprawach pilnych studenci są informowani przez pracownika dziekanatu drogą elektroniczną. W opinii studentów zakres dostępnych informacji jest wystarczający i są one na bieżąco aktualizowane.

Zgodnie z § 6 pkt. 3 Regulaminu studiów powoływany jest opiekun roku, który ma za zadanie wspierać studentów np. w rozwiązywaniu problemów, załatwianiu spraw związanych z tokiem studiów. Dodatkowo każdy rocznik powołuje spośród studentów starostę roku, który ma za zadanie bezpośrednio reprezentować interesy studentów przed nauczycielami administracyjnymi, Władzami i administracją. Studenci wskazali, iż w ich opinii instytucja opiekuna roku jest zbędna, gdyż większość spraw mogą załatwić samodzielnie, czy za pośrednictwem starosty – szczególnie mając na uwadze dobry kontakt z Prodziekanami.

W Jednostce nie funkcjonuje formalny system rozpatrywania skarg i wniosków studentów (w tym zgłaszania zapotrzebowania na zasoby biblioteczne). Podczas spotkania ZO PKA ze studentami wskazali oni jednak, iż bardzo dobra współpraca z Władzami Jednostki (zwłaszcza z Prodziekanem ds. Studenckich oraz Prodziekanem ds. Kształcenia), a także

pracownikami poszczególnych katedr, pozwala na bieżące rozwiązywanie pojawiających się sytuacji konfliktowych. Również w sposób nieformalny mogą zgłaszać zapotrzebowanie zasoby biblioteczne, zwłaszcza w bibliotece wydziałowej. Przyjęte rozwiązania ocenili za sprawne i skuteczne.

Studenci niepełnosprawni mogą liczyć na wsparcie w ramach funduszu pomocy materialnej, a także na pomoc Biura ds. Osób Niepełnosprawnych. Zgodnie z § 4 pkt. Regulaminu studiów „Dziekan jest upoważniony do takiego stosowania Regulaminu, aby bez naruszania jego zasad umożliwić osobie niepełnosprawnej wypełnianie obowiązków studenckich, stosownie do jej sprawności psychofizycznych”. Studenci mogą korzystać z pomocy dydaktycznych przeznaczonych dla studentów niepełnosprawnych (np. powiększalniki tekstu), czy pozostałej infrastruktury Uczelni. Ponadto Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych pomaga w adaptacji materiałów dydaktycznych na potrzeby studentów niepełnosprawnych. W ramach obsługi bibliotecznej studenci niepełnosprawni mogą prolongować wypożyczenia na dłuższy okres czasu bez naliczania dodatkowych opłat, a także mają możliwość oddawania książek w dowolnej filii biblioteki.

Opieka materialna

Zasady korzystania z pomocy materialnej określa Regulamin przyznawania pomocy materialnej studentom Uniwersytetu Gdańskiego. Studenci mają możliwość ubiegania się o wszystkie świadczenia wymienione art. 173 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Przyznawaniem świadczeń o charakterze socjalnym zajmuje się Wydziałowa Komisja Stypendialna (jako organ pierwszej instancji) i Odwoławcza Komisja Stypendialna (jako organ odwoławczy). W składzie obu komisji większość stanowią reprezentanci studentów zgodnie z art. 177 ust. 1 ustawy. Decyzje komisji wydawane są z zachowaniem przepisów określonych w art. 107 Kpa.

Wątpliwości budzi procedura przyznawania stypendium rektora dla najlepszych studentów przez Wydziałową Komisję Stypendialną (zgodnie z § 2 pkt. 1 Regulaminu), powoływaną przez Dziekana (§ 2 pkt. 2 Regulaminu). Art. 175 ust. 2 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym określa, iż stypendium rektora przyznawane jest przez rektora na wniosek studenta. Ustawa w art. 175 ust. 4 przewiduje, iż „kierownik podstawowej jednostki organizacyjnej lub rektor przekazują uprawnienia w zakresie przyznawania stypendium socjalnego, stypendium specjalnego dla osób niepełnosprawnych, zapomogi oraz stypendium rektora dla najlepszych studentów odpowiednio komisji stypendialnej lub odwoławczej komisji stypendialnej”. Konkludując do kompetencji rektora należy wydawanie decyzji w sprawach stypendium rektora dla najlepszych studentów, a na wniosek samorządu studenckiego może on przekazać uprawnienia w tym zakresie Odwoławczej Komisji Stypendialnej. Dodatkowo art. 174 ust. 3 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym przewiduje, iż środkiem odwoławczym od decyzji w przypadku stypendium rektora dla najlepszych studentów jest złożenie przez studenta wniosku

o ponowne rozpatrzenie sprawy, a według Regulaminu (§ 2 pkt. 7) dla wszystkich form pomocy materialnej przewidziano postępowanie dwuinstancyjne. Zaleca się dostosowanie przepisów regulujących przyznawanie pomocy materialnej – we wskazanym zakresie – do zapisów ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.

Studenci podczas spotkania z ZO PKA pozytywnie ocenili kwestie związane z przyznawaniem pomocy materialnej w tym kwoty stypendiów i terminowość wypłat. Regulamin ocenili jako przejrzysty. Mają także zapewniony powszechny dostęp do informacji w tym zakresie. Podczas spotkania ZO z samorządem studenckim obecni byli członkowie Wydziałowej Komisji Stypendialnej, którzy pozytywnie odnieśli się do prac komisji - w ich ocenie podejmowanie decyzji opiera się na zasadach demokratycznych i w pełni odpowiada potrzebom studentów.

Studenci mają zapewnioną bazę lokalową w 10 domach studenckich, w tym 3 zlokalizowanych w Sopocie. Kwestię przyznawania miejsc w domach studenckich reguluje Zarządzenie Kanclerza UG nr 7/K/13 z 09.09.2013 w sprawie *zmiany zarządzenia Kanclerza UG nr 19/K/12 z dnia 04.09.2012 w sprawie przyznawania i korzystania z miejsc w domach studenckich Uniwersytetu Gdańskiego*. Studenci ocenili liczbę dostępnych miejsc jako adekwatną do potrzeb studentów. Negatywnie odnieśli się do kwestii stosunku ceny do jakości warunków mieszkalnych – w ich opinii kwoty opłat są zawyżone w porównaniu do oferowanych warunków.

W obrębie kampusu Uczelni jak i domów studenckich znajduje się infrastruktura niezbędna do potrzeb studentów (bary, stołówki, punkty ksero).

Opieka wspierająca rozwój społeczny, kulturalny i zawodowy

Samorząd studencki działa na szczeblu ogólnouczelnianym jako Parlament Studentów UG, a na szczeblu wydziałowym jako Rada Samorządu Studentów Wydziału Filologicznego. Samorząd wydziałowy nie posiada stałego budżetu – tylko środki celowe na konkretne inicjatywy. W opinii członków samorządu taki sposób finansowania jest wystarczający. Negatywnie należy ocenić brak pomieszczenia przeznaczonego na działalność samorządu wydziałowego. Taki stan rzeczy w znacznym stopniu utrudnia jego prawidłowe funkcjonowanie. Samorząd może jednak korzystać z pomieszczeń i sprzętu biurowego Wydziału. Według informacji uzyskanych od przedstawicieli samorządu, w tym udostępnionej dokumentacji, podejmuje on szereg działań związanych z życiem kulturalno-społecznym studentów (np. akcja Krwiecień, pokazy filmów, spotkania z ich twórcami, organizacja Neptunaliów) oraz bierze on udział np. w pracach związanych ze zmianą Regulaminu studiów. Studenci obecni podczas spotkania z ZO PKA posiadali małą wiedzę na temat funkcjonowania samorządu studenckiego. W ich opinii brakuje bezpośredniego kontaktu z przedstawicielami samorządu oraz szerszego dostępu do informacji na temat jego działalności.

W Uczelni działa Biuro Karier, które oferuje studentom pomoc we wchodzeniu na rynek pracy już w trakcie studiów oraz pomoc związaną w kwestii organizacji praktyk, czy staży studenckich. Biuro umieszcza na swojej stronie internetowej propozycje pracy dla studentów. Prowadzi także inne inicjatywy, jak np. wirtualne targi pracy, pomoc w tworzeniu dokumentów aplikacyjnych. W celu szerszego dotarcia do studentów wprowadzono pilotażowo projekt ambasadorski Biura Karier, który ma na celu aktywizację studentów wydziałów w prace biura która ma przybliżyć podejmowane inicjatywy środowisku studenckiemu. Studenci podczas spotkania z ZO PKA wysoko ocenili dostępność pracowników biura, oferowane oferty pracy i inne formy jego działalności.

W ramach Uczelni działa także Akademicki Inkubator Przedsiębiorczości, który pomaga studentom w otwarciu własnej działalności gospodarczej. Studenci posiadali jednak znikomą wiedzę na temat funkcjonowania tej jednostki.

Studenci podczas spotkania ZO PKA wyrazili ogólne zadowolenie z dostępnej opieki dydaktycznej, materialnej, naukowej i innych form wsparcia. Jako pozytywne aspekty kształcenia wskazali dostępność i życzliwość nauczycieli akademickich, szeroki zakres dostępnych specjalności i dobrą organizację praktyk zawodowych. Do negatywnych aspektów zaliczyli niezadowolenie z wydziałowego bufetu (w zakresie cen i jakości oferowanych produktów), problemy z dostępem do bezprzewodowej sieci Internet oraz małą ilość i niską jakość sprzętu komputerowego i multimedialnego.

Ocena końcowa 7 kryterium ogólnego⁴ W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

- 1) Kryteria rekrutacyjne są przejrzyste, sprawiedliwe i nie zawierają przepisów dyskryminujących. Informacje o procesie rekrutacji są powszechnie dostępne.**
- 2) System oceny osiągnięć studentów jest skupiony na procesie uczenia się i sprzyja jego rozwojowi. Kryteria oceny są przejrzyste, sprawiedliwe i jasno sformułowane. Sprzyjają obiektywizmowi w formułowaniu ocen. Zasady oceniania są ogólnodostępne dla studentów.**
- 3) Program i organizacja kształcenia sprzyja mobilności krajowej i zagranicznej. Studenci posiadają wiedzę na temat ofert wymiany, są jednak w małym stopniu zainteresowani udziałem w nich.**
- 4) Studenci mają zapewnioną właściwą opiekę dydaktyczną, materialną, naukową, która sprzyja rozwojowi społecznemu, naukowemu i zawodowemu studentów. Wątpliwości budzi jedynie procedura przyznawania stypendium rektora dla najlepszych studentów przez Wydziałową Komisję Stypendialną (zgodnie z § 2 pkt. 1 Regulaminu), powoływaną przez Dziekana (§ 2 pkt. 2 Regulaminu). Zapewniona opieka pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia.**

8. Jednostka rozwija wewnętrzny system zapewniania jakości zorientowany na osiągnięcie wysokiej kultury jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów.

- 1) Jednostka wypracowała przejrzystą strukturę zarządzania kierunkiem studiów oraz dokonuje systematycznej, kompleksowej oceny efektów kształcenia; wyniki tej oceny stanowią podstawę rewizji programu studiów oraz metod jego realizacji zorientowanej na doskonalenie jakości jego końcowych efektów.

Wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia został powołany w Uniwersytecie Gdańskim na mocy Uchwały Senatu UG nr 76/09 z dn. 26 listopada 2009 r. w *sprawie wprowadzenia Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia*, a także kolejnych aktów prawnych UG: Zarządzenia Rektora Uniwersytetu Gdańskiego nr 48/R/10 z dn. 31 maja 2010 r. w *sprawie zasad funkcjonowania Wewnętrznego Systemu Zapewniania Jakości Kształcenia na Uniwersytecie Gdańskim* (z późniejszymi zmianami: nr 79/R/10, 56/R/11 oraz 82/R/13) oraz Zarządzenia Rektora Uniwersytetu Gdańskiego 49/R/10 z dn. 31 marca 2010 r. w *sprawie składu Uczelnianego i Wydziałowych Zespołów do spraw Zapewniania Jakości Kształcenia oraz zakresu powierzanych im zadań* (z późniejszymi zmianami: 22/R/11 oraz 25/R/13).

Rektor powołuje Uczelniany Zespół ds. Zapewniania Jakości Kształcenia, odpowiedzialny za koordynację prac nad Wewnętrznym Systemem Jakości Kształcenia UG. Na jego czele stoi Prorektor ds. kształcenia. Pieczę nad funkcjonowaniem Systemu Jakości Kształcenia na Wydziale Filologicznym sprawuje Dziekan Wydziału Filologicznego. Rada Wydziału Filologicznego ustala ogólne kierunki działalności wydziału, uchwała plany, programy studiów oraz efekty kształcenia dla poszczególnych kierunków (art. 42 Statutu UG).

Dziekan Wydziału Filologicznego powołuje przedstawiciela Wydziału do pracy w Uczelnianym Zespole ds. Jakości Kształcenia oraz Wydziałowy Zespół ds. Zapewniania Jakości Kształcenia (WZZJK), na którego czele stoi Prodziekan ds. kształcenia. W jego skład wchodzi przedstawiciele pracowników naukowo-dydaktycznych z kilku jednostek wydziału, przedstawiciel administracji wydziału oraz Samorządu Studentów. Organem oceniającym działalność WZZJK jest Rada Wydziału, która zatwierdza doroczny *Raport z oceny własnej Wydziału Filologicznego*.

Do zadań WZZJK należy:

- opracowanie procedur związanych z zapewnianiem jakości kształcenia;
- koordynowanie działalności rad programowych, związanych z zapewnianiem jakości kształcenia;
- przygotowanie harmonogramu i analiza ankiet studenckich oceniających zajęcia prowadzone na Wydziale Filologicznym;
- opracowanie dorocznego Raportu z oceny własnej Wydziału Filologicznego dla Rady Wydziału i Uczelnianego Zespołu ds. Zapewniania Jakości [Kształcenia](#).

Na szczeblu Instytutu nadzór nad prawidłowym działaniem Systemu Jakości Kształcenia sprawuje dyrektor IFP oraz Rada Programowa, w skład której wchodzi dyrekcja, samodzielni pracownicy IFP, przedstawiciele pracowników niesamodzielnych, doktorantów i studentów.

Do zadań Rady Programowej należy:

- analiza istniejących programów studiów pod kątem ich atrakcyjności i dostosowania do nowych uregulowań prawnych;
- opracowanie nowych programów lub modyfikacja już istniejących;
- opracowanie opisu efektów kształcenia oraz analizę sposobów ich weryfikacji;
- analiza prawidłowości przypisania liczby punktów ECTS poszczególnym przedmiotom;
- monitorowanie przyporządkowania poszczególnym przedmiotom/modułom odpowiednich typów zajęć i metod kształcenia, form oceniania oraz formy prac zaliczeniowych;

Wyniki analiz Rady Programowej, jej propozycje zmian i modyfikacji opiniują Rada Instytutu Filologii Polskiej oraz Wydziałowy Zespół ds. Zapewniania Jakości Kształcenia, a zatwierdza Rada Wydziału Filologicznego. Zebrani na spotkaniu z ZO PKA przedstawiciele kadry polonistycznej potwierdzili systematyczność i efektywność działań Rady Programowej IFP, a także swoje zaangażowanie w doskonalenie procesu kształcenia i możliwość wpływu na ten proces poprzez zgłaszanie do Rady Programowej propozycji zmian i modyfikacji programu i efektów kształcenia, dyskusje na forum Rady Instytutu na temat metod weryfikacji efektów kształcenia itp.

Wszystkie projekty nowych programów oraz zmian, które zostały opracowane przez Radę Programową i zaopiniowane przez WZZJK są następnie kierowane na Radę Wydziału. Zatwierdzane inicjatywy związane z powstaniem nowego kierunku, a także zmianami w efektach kształcenia, przekazywane są dalej do akceptacji Senackiej Komisji ds. Kształcenia i Senatowi UG. Taka struktura tworzy właściwie i logicznie uporządkowany system.

Do systemowych działań zmierzających do zapewnienia wysokiej jakości kształcenia na ocenianym kierunku należy też weryfikacja procesu kształcenia i jego efektów. System weryfikacji efektów kształcenia na poszczególnych etapach kształcenia został zapisany albo w *Regulaminie studiów Uniwersytetu Gdańskiego*, którego ostatnia, nieco zmodyfikowana wersja pochodzi z 2014 roku (zasady oceny prac zaliczeniowych, projektowych, egzaminacyjnych, proces dyplomowania), albo – jak ocena efektów praktyk studenckich – w regulaminach przyjętych przez poszczególne jednostki. Szczegółowe sposoby weryfikacji efektów kształcenia zostały też zapisane w sylabusach widniejących na stronie IFP – studenci potwierdzili ich dostępność i przydatność; zasady weryfikacji efektów modułowych są również omawiane przez prowadzących na pierwszych zajęciach.

Analiza procesu kształcenia, prowadząca do doskonalenia jego jakości, odbywa się poprzez okresowe przeglądy oraz analizę programów nauczania, ankietowe badanie jakości kształcenia prowadzone na kierunku ankietą on-line z Portalu Studenta oraz hospitacje zajęć dydaktycznych.

Coroczne przeglądy i analiza programów nauczania należą do zadań Rady Programowej, a ich efektem są wnioski kierowane do Rady Wydziału Filologicznego o korektę programów nauczania. Rada Programowa przy współudziale koordynatorów poszczególnych przedmiotów, przygotowała tabelę walidacyjną zawierającą opis weryfikacji wszystkich efektów kształcenia dla poszczególnych przedmiotów. Zarządzeniem Rektora UG nr 98/R/14 z dn. 23 października 2014 r. w sprawie wzoru opisu przedmiotu (*syllabusa*) wprowadzono także dodatkową rubrykę, w którą są wpisywane sposoby weryfikacji efektów kształcenia. Nowy sylabus będzie obowiązywał od roku akademickiego 2015/2016.

Ważnym elementem weryfikacji jakości kształcenia na Wydziale Filologicznym są ankiety oceniające zajęcia dydaktyczne. Ankietyzacja zajęć przeprowadzana jest elektronicznie i gwarantuje studentom anonimowość wypowiedzi. Wyniki ankiet są analizowane i przedstawiane nauczycielom akademickim, a następnie archiwizowane na Wydziale Filologicznym w formie elektronicznej. Rada Wydziału co roku przyjmuje raport z samooceny, w którym uwzględnia zbiorczą analizę ankiet. Raport publikowany jest również na stronie Wydziału Filologicznego. Każdy kierunek podlega ankietyzacji co dwa lata, w związku z koniecznością dołączania wyników ankiet studenckich do oceny pracowników.

W roku akademickim 2013/2014 w ankietach wzięło udział łącznie 646 studentów. Według oceniających, silnymi stronami kształcenia na Wydziale Filologicznym są: życzliwość prowadzących wobec studentów, regularność i sumienność prowadzonych zajęć, jasne określanie warunków uzyskania zaliczenia na pierwszych zajęciach, zrozumiałość i przystępność treści prowadzonych zajęć. Studenci zwrócili także uwagę, że oceniane zajęcia nie zawsze poszerzają znacząco ich wiedzę. WZZJK rekomendował Radzie Wydziału działania zmierzające do podniesienia jakości kształcenia na Wydziale. W bieżącym roku akademickim rozpoczęto także prace nad wdrożeniem nowych ankiet on-line, które obejmą nie tylko studentów, ale także prowadzących zajęcia, doktorantów i słuchaczy studiów podyplomowych, co pozwoli dokonywać kompleksowej oceny jakości kształcenia.

Na Wydziale obowiązuje również regulamin przeprowadzania hospitacji zajęć dydaktycznych. Hospitacje dotyczą wszystkich nauczycieli akademickich, osób prowadzących zajęcia dydaktyczne w ramach umowy zlecenia oraz doktorantów. Każdy nauczyciel powinien być hospitowany nie rzadziej niż raz na trzy lata. Osoby, które nie przepracowały na Wydziale pięciu lat oraz uczestnicy studiów doktoranckich podlegają hospitacji w każdym roku akademickim. Dodatkowo, na wniosek prodziekana ds. kształcenia, hospitację przeprowadza się na zajęciach tych pracowników, którzy otrzymali negatywną ocenę wynikającą z ankiet. Również w wypadku podejrzenia nieprawidłowości w procesie kształcenia dyrekcja Instytutu lub kierownicy katedr mogą zarządzić niezapowiedzianą hospitację zajęć. Ocenie podlegają m.in. zgodność tematyki zajęć z programem przedmiotu, umiejętność przekazywania wiedzy studentom i stopień przygotowania nauczyciela do zajęć, ich konstrukcja oraz trafność doboru metod nauczania. Wyniki hospitacji są omawiane z hospitowanym nauczycielem i

mogą być wykorzystane przy okresowych ocenach nauczycieli akademickich, przyznawaniu nagród i awansów. ZO PKA przedstawiono przykładowe arkusze hospitacyjne, wypełnione z różnym stopniem sumienności, niekiedy mało czytelne.

Wyniki hospitacji i ankiet ewaluacyjnych brane są pod uwagę przez kierowników katedr przy obsadzie zajęć na kolejny rok akademicki.

Podczas wizytacji przedstawiono dokumentację dotyczącą działań projakościowych realizowanych w ramach wizytowanego kierunku (Procedura weryfikacji efektów kształcenia na Wydziale Filologicznym, Sprawozdanie z oceny własnej za rok akademicki 2013/2014 na Wydziale Filologicznym dla Uczelnianego Zespołu ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia – zatwierdzone na posiedzeniu Rady Wydziału Filologicznego w dniu 6 listopada 2014 r.).

Rada Programowa ściśle współpracuje z dyrekcją Instytutu, kierownikami katedr, koordynatorami specjalności oraz WZZJK. Koordynatorzy katedralni, którzy pozostają w stałym kontakcie z pracownikami jednostki, zbierają propozycje zmian programu i sylabusów lub wnioski dotyczące modyfikacji procesu kształcenia. Dyrekcja Instytutu organizuje również spotkania ze studentami, w trakcie których prosi o ocenę programu i konkretnych działań. W ostatnich latach efektem tym spotkań było przede wszystkim przygotowanie nowych specjalności na kierunku oraz modyfikacja istniejących.

System upowszechniania informacji dotyczących wyników monitorowania jakości kształcenia oraz wprowadzanych zmian należy ocenić pozytywnie. Na stronie internetowej Wydziału w zakładce Jakość kształcenia umieszczono informacje na temat zadań Wydziałowego Zespołu ds. Zapewniania Jakości Kształcenia, regulamin ankietowania zajęć przez studentów, analizy wyników ankietyzacji za ostatnie dwa lata, regulamin sprawdzania prac dyplomowych programem antyplagiatowym oraz zarządzenie Dziekana dotyczące przechowywania dokumentacji potwierdzającej osiągnięcie założonych efektów kształcenia.

Można zatem stwierdzić, że w Uczelni, na Wydziale i w Instytucie Filologii Polskiej podejmowane są działania na rzecz zapewnienia wysokiej jakości kształcenia, struktura zarządzania procesem dydaktycznym jest przejrzysta, a działający w Instytucie WSZJK pozwala systematycznie analizować założone efekty kształcenia oraz sposób ich weryfikacji, a także ich zgodność z realizowanym programem studiów. Część z systemowych rozwiązań znajduje się dopiero na etapie wdrażania, z czego zdają sobie sprawę autorzy Raportu samooceny, jednak dotychczasową skuteczność w diagnozowaniu słabych stron kształcenia programu przez WSZJK należy ocenić ze wszech miar pozytywnie.

- 2) W procesie zapewniania jakości i budowy kultury jakości uczestniczą pracownicy, studenci, absolwenci oraz inni interesariusze zewnętrzni.

W procesie zapewnienia i doskonalenia jakości kształcenia w jednostce formalnie biorą udział wyłącznie interesariusze wewnętrzni: członkowie Uczelnianej i Wydziałowych Komisji ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia, Instytutowych Rad Programowych, Rady Wydziału i Rad Instytutów, pracownicy Instytutów zgłaszający do Rad Programowych swoje propozycje i uwagi dotyczące programu, treści kształcenia, sylabusów; koordynatorzy praktyk studenckich. W pracach Uczelnianej i Wydziałowych Komisji ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia oraz Rady Wydziału uczestniczą studenci; w IFP konsultacje ze studentami w sprawach związanych z procesem kształcenia odbywają się także na specjalnych zebraniach z dyrektorem Instytutu

Interesariusze zewnętrzni nie są członkami żadnej z Komisji WSZJK ani Rady Programowej IFP. Nieformalny udział przedstawicieli otoczenia społeczno-gospodarczego w procesie doskonalenia jakości kształcenia na ocenianym kierunku jest jednak konkretny i efektywny, realizowany w formie częstych konsultacji przy okazji konferencji naukowych z udziałem pracowników oświaty, mediów, ośrodków działalności regionalnej; w trakcie przygotowań do modyfikacji programu filologii polskiej zgodnie z zasadami KKK zorganizowano cykl spotkań, na których przedstawiciele IFP konsultowali program kształcenia i jego efekty z reprezentantami instytucji kulturalnych, oświatowych, medialnych i regionalnych Trójmiasta. Licznie przybyli na spotkanie z ZO PKA interesariusze zewnętrzni, reprezentujący różne placówki i instytucje, potwierdzili fakt uczestnictwa w procesie budowania koncepcji kształcenia. Uczestnictwo to ma różne formy: konsultacje z opiekunami praktyk studenckich w sprawie programu i efektów kształcenia; konsultacje w sprawie nowych specjalności (ostatnio edytorskiej) z interesariuszami zewnętrznymi prowadzącymi zajęcia na tej specjalności w charakterze praktyków; dyskusje pracowników Instytutu Filologii Polskiej z pracodawcami – opiekunami praktyk na temat pożądanych kompetencji absolwenta polonistyki. Jedną z osób obecnych na spotkaniu z ZO PKA została zaproszona przez Radę Programową IFP do konsultacji w sprawie programu. Należy zauważyć, że przybyli na spotkanie z ZO PKA interesariusze zewnętrzni podkreślali duże zaangażowanie władz i pracowników IFP w podtrzymywanie ożywionych kontaktów z otoczeniem społeczno-gospodarczym i deklarowali chęć regularnego, sformalizowanego uczestnictwa w pracach gdańskich polonistów nad programem i efektami kształcenia na filologii polskiej, co należy poddać pod rozagę Radzie Programowej i dyrektora IFP.

Konkludując: wpływ interesariuszy zewnętrznych na proces zapewniania i doskonalenia kształcenia na gdańskiej filologii polskiej, choć niesformalizowany, jest rzeczywisty, wieloraki i efektywny.

Tabela nr 1 Ocena możliwości realizacji zakładanych efektów kształcenia.

Zakładane efekty kształcenia	Program i plan studiów	Kadra	Infrastruktura dydaktyczna/biblioteka	Działalność naukowa	Działalność międzynarodowa	Organizacja kształcenia

wiedza	+	+	+	+	+	+
umiejętności	+	+	+	+	+	+
kompetencje społeczne	+	+	+	+	+	+

- + - pozwala na pełne osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia
 +/- - budzi zastrzeżenia - pozwala na częściowe osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia
 - - nie pozwala na osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

Ocena końcowa 8 kryterium ogólnego W PEŁNI

Syntetyczna ocena opisowa stopnia spełnienia kryteriów szczegółowych

1) Struktura zarządzania filologią polską w Uniwersytecie Gdańskim jest przejrzysta, a stosowane mechanizmy, narzędzia i procedury projakościowe, choć część z nich znajduje się dopiero na etapie wdrażania pozwalają na kompleksową ocenę efektów kształcenia i doskonalenie jakości kształcenia. Działający w Instytucie Filologii Polskiej WSZJK pozwala systematycznie analizować założone efekty kształcenia oraz sposób ich weryfikacji, a także ich zgodność z realizowanym programem studiów.

2) W procesie zapewniania i doskonalenia jakości kształcenia na ocenianym kierunku, podobnie jak w całej Uczelni, w sposób formalny uczestniczą wyłącznie interesariusze wewnętrzni; kontakty władz, pracowników i studentów filologii polskiej z przedstawicielami otoczenia społeczno-gospodarczego, acz nieformalne, są konkretne, wymierne i efektywnie wpływające na proces kształcenia i kulturę jakości na ocenianym kierunku. Studenci mają zapewnioną możliwość udziału w procesie zapewniania jakości kształcenia – nie wykazują jednak chęci pracy w tym zakresie. Wskazują, iż w ich opinii skuteczniejsza jest nieformalna droga kontaktu z Władzami. Głównym ogniwem uczestnictwa studentów w procesie zapewniania jakości kształcenia jest udział w procesie ankietyzacji. Studenci posiadają małą wiedzę na temat działań w zakresie zapewniania jakości kształcenia realizowanych w Jednostce.

9. Podsumowanie

Tabela nr 2 Ocena spełnienia kryteriów oceny programowej

L.p.	Kryterium	Stopień spełnienia kryterium				
		wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
1	koncepcja rozwoju kierunku		X			

2	cele i efekty kształcenia oraz system ich weryfikacji		X			
3	program studiów		X			
4	zasoby kadrowe		X			
5	infrastruktura dydaktyczna		X			
6	prowadzenie badań naukowych ³		X			
7	system wsparcia studentów w procesie uczenia się		X			
8	wewnętrzny system zapewnienia jakości		X			

Zespół Oceniający PKA po zapoznaniu się z wytworzoną przez Instytut Filologii Polskiej UG dokumentacją z jednej strony, z drugiej, po przeprowadzeniu szeregu spotkań z różnymi grupami interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, a także na podstawie hospitacji zajęć i treści prac dyplomowych (w tym etapowych) stwierdza, że przyjęty program i metody weryfikacji przez Jednostkę efektów kształcenia w chwili obecnej **pozwalają na osiągnięcie w pełni** zakładanych efektów kształcenia.

Jednostka posiada i wdrożyła wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia, który w postaci dotychczasowej Zespół Oceniający PKA uznaje za efektywny. Z całą pewnością należy go nadal doskonalić. Mając to ostatecznie na względzie, a także dążenie kierownictwa Jednostki oraz interesariuszy wewnętrznych (w tym przede wszystkim studentów) i zewnętrznych, do kształtowania postaw wysokiej jakości kształcenia Zespół Oceniający PKA rekomenduje rozpatrzenie wprowadzenia następujących działań do funkcjonującego już wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia:

1) uzupełnienie istniejących efektów kształcenia dla ocenianego kierunku o efekty specjalnościowe;

³ Ocena obowiązkowa jedynie dla studiów II stopnia i jednolitych magisterskich.

- 2) dokonanie przeglądu sformułowanych przedmiotowych efektów kształcenia tak aby nie pokrywały się one z kierunkowymi efektami kształcenia;
- 3) usunięcie niespójności między macierzą na I i II stopniu a efektami kształcenia sformułowanymi dla obu poziomów;
- 4) uzupełnienie macierzy na I stopniu o wychowanie fizyczne, zaś na obu stopniach o egzamin ze specjalności;
- 5) przeanalizowanie zapisu powtarzającego się w sylabusach wykładów, zgodnie z którym student otrzymuje zaliczenie jedynie na podstawie obecności (100%), gdyż takie rozwiązanie nie sprzyja aktywizacji studentów na zajęciach i nie pozwala na skuteczne sprawdzenie założonych przez przedmiot efektów kształcenia;
- 6) wprowadzenie zaliczenia praktyk na ocenę, zgodnie z regulaminem, co pozwoliłoby skuteczniej weryfikować osiągnięcie założonych w ramach praktyk efektów kształcenia, a także ujednolicenie niemerytorycznych wymagań zawartych w regulaminach praktyk poszczególnych specjalności zawodowych;
- 7) przeanalizowanie niektórych sylabusów do praktyk, określających specjalnościowe cele i efekty kształcenia, treści kształcenia oraz sposoby ich weryfikacji;
- 8) rozpatrzenie możliwości zwiększenia liczby godzin zajęć aktywizujących studenta, warsztatów, ćwiczeń i konwersatoriów, zwłaszcza na specjalnościowych przedmiotach o charakterze praktycznym;
- 9) dalsze staranne monitorowanie jakości prac dyplomowych;
- 10) dostosowanie przepisów regulujących przyznawanie pomocy materialnej – we wskazanym zakresie – do zapisów ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym.

Przewodniczący Zespołu Oceniającego PKA

Prof. zw. dr hab. Cezary Kukło

Białystok-Warszawa, dnia 27 lipca 2015 r.

W następstwie otrzymanej od Uczelni odpowiedzi na raport powizytacyjny ocena żadnego z kryteriów nie uległa zmianie.